

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚὸν ΠΕΡΙΟΔΙΚὸν

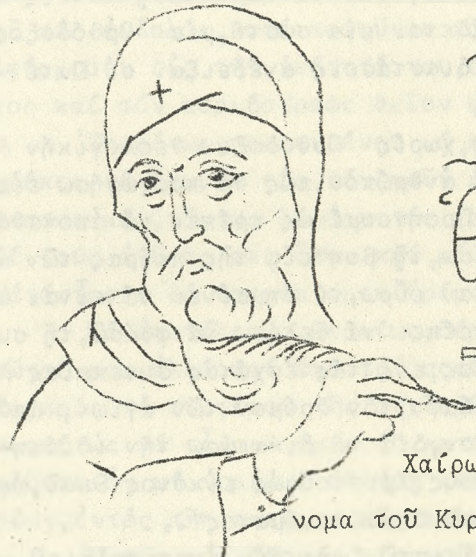
8-9

Πρωτοί Λίθοι

Μηνιαίος Ὁρθόδ. Περιοδ. ἐκδ. ἐν Ἐπιγύρῳ
: Μὴν Ἰανουαρίου 1973. Τεύχ. 8-9:~

Προτάσεις ἐπὶ ἑρμηνείᾳ

ροσφιλέστατα ἐν Κω τέκνα

Χαίρω καὶ δοξάζω τὸ πανύμνητον ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ σὺν Πατρὶ & Πνεύματι,

διὰ τὴν πίστιν σας καὶ τὰς ἀγίας ἐμπνεύσεις σας...

...Γράφετε, προφανῶς ὑπὸ τὸν φωτισμὸν τοῦ ἀγίου Πνεύματος, τοῦ "συναντιλαμβανομένου ταῖς ἀσθενεῖαις ἡμῶν": "Ἐίμεθα νεοὶ φοιτηταὶ τεσσάρων διαφόρων ἐπιστημονικῶν κλάδων. Ζῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν καταλυτικὸν 20ον αἰῶνα. Ρεύματα μᾶς περιβάλλουν ποικίλα, φιλοσοφικά, θρησκευτικά, κοινωνιστικά, πολιτιστικά, πολιτειακά, ἐκκλησιαστικά καὶ μᾶς προκαλοῦν εἰς ἀντιμετώπισίν των, εἰς μίαν τοποθέτησιν ἀπέναντί των...

Βεβαίως, πλὴν τῶν διανοητικῶν προκλήσεων ἔχομεν & πειρασμοὺς ἠθικοὺς. Ἐίμεθα Ὁρθόδοξοι χριστιανοὶ καὶ θέλομεν νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ ἀποθάνωμεν ἐν εὐσεβείᾳ καὶ νὰ μὴ ἐκπέσωμεν, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, τῆς αἰωνίου ζωῆς & μακαριότητος...

Διὰ τοῦτο, παρακαλοῦμεν τὴν ἀγιότητα σας, ὅπως μᾶς ὑποδείξη τρόπους οἰκοδομῆς ἐν Χριστῷ καὶ μᾶς βοηθήσῃ εἰς μίαν ὁρθὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀνωτέρω συγχρόνων προκλήσεων, ὥστε, χωρὶς ὑπεκφυγᾶς, νὰ πάρωμεν μίαν ἕλληγον στάσιν & θέσιν..."

Ἐξ ὧσων γράφετε συνάγω, ὅτι γνωρίζετε εἰς γενικὰς γραμμάς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐντός τῆς ὁποίας περιλαμβάνεται ἢ ἐν Χριστῷ ζωῇ, εἶναι ἢ ἰδίᾳ ἐν Χριστῷ, ὁ λόκληρος ἢ Ἐκκλησία, ἂν ὄχι ἐν τελείᾳ πληρότητι, ὅμως εἶναι, ὡς καταβολαί, ὡς λέγει ὁ Νικόλαος Καβάσιλας. Καί σεις μετέχετε αὐτῆς τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως, ἐπομένως μετέχετε καί τῆς ἀναλόγου γνώσεως.

Ἄλλὰ, ὅπως ὀρθῶς σημειώνετε, "διὰ τὴν θεμελιώση κανεῖς ἀληθινὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν, χρειάζεται μία σωστή, μία Ὁρθόδοξος ἀνθρωπολογία, τῆς ὁποίας τὰς διαστάσεις ἀνέδειξαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐρήμου..."

Πράγματι, τέκνα ἐν Κυρίῳ, χωρὶς Ὁρθόδοξον θεολογικὴν ἔκκλησιαστικὴν θεώρησιν τοῦ ἀνθρώπου, πῶς θὰ προχωρήσω εἰς τὴν ἐν Χριστῷ οἰκοδομὴν μου; Προηγουμένως πρέπει νὰ ἀποκαθάρω μέσα μου καί νὰ προσδιορίσω, τῇ βοήθειᾳ τῆς πείρας τῶν ἀγίων Πατέρων, τί εἶμαι. Καί ὅταν εὔρω, τί σημαίνει νὰ εἶναι Ὁρθόδοξος χριστιανός κανεῖς, πρέπει νὰ θελήσω νὰ φθάσω, τῇ συναντιλήψει τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὰς ἐσχάτας συνεπειὰς τῆς νὰ διανύσω τὸν μακρότερον δρόμον, τὸν δρόμον τῶν ἀγίων, ἀπὸ τῆς κόλασιν εἰς τὸν Παράδεισον, διὰ νὰ δικαιώσω τὴν ἰδιότητά μου, ὡς θείου ὄντος, ὡς μέλους Χριστοῦ, ὡς εἰκόνας Θεοῦ, ὡς "βασιλείου πλάσματος καὶ σοφοῦ δημιουργήματος".

Τὸ πρόβλημα ὅμως τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς δὲν ἀνακεφαλαιοῦται εἰς τὴν θεωρητικὴν γνῶσιν. Ἡ θεωρητικὴ γνῶσις προϋποτίθεται ὡς βασικῆς ἀναγκαιότητος, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως, ὅτι θὰ ἐνσαρκούται προοδευτικῶς ὑπὸ τῆς πράξεως μετὰ πᾶσαν συνέπειαν. Δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τόσον ἡ θεωρία, ὅσον καὶ ἡ πράξις μᾶς ἐδόθησαν ὑπὸ τῶν ἀγίων Πατέρων, οἱ ὁποῖοι "εὔρον τὴν πρᾶξιν εἰς θεωρίας ἐπίβασιν", ὅτι ἡ πρᾶξις καὶ ἡ θεωρία εἶνε ἀλληλένδετοι καί, ὅπως χρειάζεται μία Ὁρθόδοξος διδασχῆ, οὕτως ἀπαιτεῖται μία ἀκριβῆς πρᾶξις.

Πρέπει νὰ ὑπερβῶμεν τὸν πειρασμόν, ὅτι, ἡ περί τὴν πρᾶξιν καὶ θεωρίαν λεπτολογία, ἀποτελεῖ ἕνα ἄνευ σημασίας σχολαστικισμόν, ὅπως πολλοὶ τῶν θεολογούντων τελευταίως νομίζουν, ἐκ τοῦ λόγου προφανῶς, ὅτι περί τὴν πρακτικὴν χωλαίνοντες, κατ' ἀνάγκην καὶ περί τὴν θεωρίαν ἀστοχοῦν. Ἄλλ' ἡ ἀκριβεία ἐν προκειμένῳ σχετίζεται μετὰ τὴν ζωὴν ἐν Χριστῷ, ἡ ὁποία καὶ δὲν ἐπίδεχεται τίποτε τὸ μὴ ἀληθές, τὸ μὴ καθαρὸν, τὸ μὴ φωτεινόν. Δὲν ὑπάρχει ἐλάχιστον εἰς τὴν ἐν Χρῷ ζωὴν.

Εἰς μίαν περίπτωσιν, ὁμοίαν μέ τήν ἰδικήν σας, ὁ ἅγιος Ἐρημίτης Μάρκος, λέγει τό ἔξῃς: "Κάμε ὅ, τι γνωρίζεις καί ἐκεῖνο πού δέν γνωρίζεις θά σοῦ ἀποκαλυφθῇ". Δηλαδή ἡ προσοχή ἐπί τῆς ζωῆς μας καί ἡ προσπάθειά μας νά ἐκτελῶμεν τάς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ, εἰς τόν βαθμόν πού δυνάμεθα, ὀδηγοῦν μέ ἀπόλυτον βεβαιότητα, σταδιακῶς, εἰς τήν ἀποκάλυψιν μερίζονος πνευματικῆς γνώσεως. Ὅπως χαρακτηριστικῶς λέγει ὁ ἴδιος: "Ὁ Χριστός εἶναι κεκρυμμένος εἰς τάς ἐντολάς του. Καθ' ὅσον τις ποιεῖ τάς ἐντολάς, κατὰ τοσοῦτον καί ἀποκαλύπτεται". Αὐτᾶ ἀκριβῶς ἐφήρμοσεν εἰς τήν νεότητά του, ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος καί τόν περιήστραψε θεῖον φῶς, ἄκτιστον.

Ἐπομένως, προκειμένου νά φθάσωμεν εἰς βαθυτέραν γνῶσιν πρέπει νά ἔχωμεν εἰς τόν νοῦν μας, ὅτι θά ἀπαιτηθῇ ἀπροσδιόριστος μέν, πάντως δέ ἀρκετός χρόνος, ὥστε κατ' ἀναλογίαν, τόσο μέ τοῦς ἀγῶνας μας ὅσον καί μέ τήν ψυχοπνευματικῆν ἐκάστου κατάστασιν θά προκόπτωμεν ἡρέμα.

Τό ἀποτέλεσμα, βεβαίως, δέν θά ἐξαρτηθῇ μόνον ἐκ τοῦ ἀγῶνος μας, ἀλλά καί ἀπό τόν σοφῶς βοηθοῦντα καί παιδαγωγοῦντα, πρὸς τό συμφέρον τῆς ψυχῆς, Θεόν. Ἡ δέ ἄθλησις πρέπει ἀπαιτητικῶς νά εἶναι "νόμιμος", κατὰ Παῦλον, διότι "οὐδεὶς στεφανοῦται ἄν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ", δηλαδή ἐντός τῶν Εὐαγγελικῶν ὁρίων, ἐντός τῆς πνευματικῆς παραδόσεως.

Ἡμεῖς κοπιᾶζομεν γεωργοῦντες καί σπεύροντες, ἀλλ' ἐάν ὁ Θεός δέν δώσει βροχᾶς, ἥλιον, "εὐκρασίαν ἀέρων", φυσικά ἀδύνατον νά θερίσωμεν καρπούς. Εἰς τό σημεῖον αὐτό τίγεται ἓνα σοβαρότατον θεολογικόν πρόβλημα· τό πρόβλημα τῆς σχέσεως ἐλευθερίας καί χάριτος. Ἐπί τοῦ παρόντος δέν θά σᾶς εἴπω τίποτε περί τούτου. Σᾶς εἶναι ἤδη ἀρκετόν νά γνωρίζετε, ὅτι δεόν νά ἐργαζώμεθα τάς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ μετά ταπεινώσεως. Καί ὅτι διὰ τῶν ἐντολῶν φωτιζόμεθα, ἡ καρδιά μας πλατύνεται, τὰ ψεκτά πάθη ἐξασθενοῦν καί εἰσαγόμεθα σταδιακῶς εἰς βαθυτέραν πνευματικῆν γνῶσιν καί ἐν Χριστῷ βίωσιν.

Ὅπως ὅμως σᾶς εἶπα καί ἐν ἀρχῇ, μεταξύ τῆς θεωρητικῆς γνώσεως, τῆς ὑπό τῶν Πατέρων λεγομένης "ψιλλῆς γνώσεως"· τῆς ἐνυποστάτου πράξεως, ὑφίσταται ἀληθές χάσμα. Κατά τοῦς πνευματικούς ἀγῶνας θά συναντήσετε δυσκολίας καί ἐναντιότητες καί σφοδροτάτους πολέμους, πού προέρχονται ἀπό τὰ ἐγγενῆ ψυχικά πάθη, ἀπό "τόν ἀντιστρατευόμενον νόμον ἐντοῖς μέλεσι τῆς σαρκός", ἀπό τήν ὄχλησιν τῶν αἰσθήσεων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου

4 'Αλλ' αὐτά πού σᾶς ἔγραφα δέν εἶναι εἰμῆ ἓνα βασικόν σχε δίασμα, μέσα εἰς τό ὁποῖον ζωοποιεῖται ὑπό τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡ ψυχῆ. Εἶναι ἀπλαῖ νύξεις, ὡς πρός τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, διότι, ὅπως λέγει καί ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Ἐρημίτης, "πολλοί μὴ ποιοῦντες τάς ἐντολάς, νομίζουσι ὅτι πιστεύουσι ὀρθῶς." Ἐνῶ τό πᾶν, τῆς ἐπί τό θεϊότερον μεταστοιχειώσεώς μας, ἐπιτελεῖται διά τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Καί ὅπως ἀποφαίνεται ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, "ἡ πρός Θεόν ἀφομοίωσις τε καί ἔνωσις, μόνως ταῖς τῶν σεβασμιωτάτων ἐντολῶν ἱερουργίαις καί ἀγαπήσεσι τελεῖται".

Βεβαίως ὅλα αὐτά εἶναι κάπως γενικά διά νά καλύψουν ὅσα χρειάζονται, διά τήν οἰκοδομήν ἐκάστης ψυχῆς μέ τήν ἰδιτυπίαν της. Ἐκεῖνο τό ὁποῖον χρειάζεσθε κυρίως εἶναι ὁ "δικριτικὸς" πατήρ, ὅστις θά ἀναλάβῃ τό ἔργον τῆς ἐν Χριστῷ παιδαγωγίας. Διά τοῦτο καί ὁ Δαβίδ παρεκάλει: "Γνώρισόν μοι ἄνδρα πεπαιδευμένον τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ". Ἄλλ' ἐπ' αὐτοῦ θά ἐπανέλθωμεν, ἀφοῦ ἐζητήσατε τήν γνώμην ἐνός Ἀθωνίτου Ἐρημίτου.

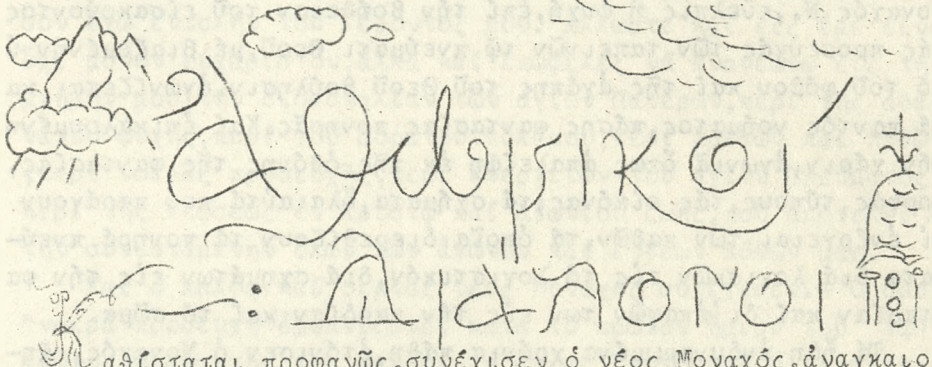
Τώρα φρονῶ, ὅτι ἔχετε ἀνάγκην ἠύξημένης προσοχῆς, ἰδίως, κατά τό στάδιον τῆς νεότητός σας, διότι "ὁ θάνατος εἰσέρχεται διά τῶν θυρίδων", δηλαδή τῶν αἰσθησέων. Αἱ σπουδαί σας, βεβαίως, ἐμποδίζουσι τόν νοῦν ἀπό πνευματικωτέρας ἀπασχολήσεως, ἥτοι τήν μελέτην καί τήν "ἀδιάλειπτον προσευχήν". Μελέτην λέγων, ἐννοῶ τά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἁγίων Πατέρων. Καί τό κυριώτερον, αἱ σπουδαί τῶν θύραθεν καλύπτουσαι τόν νοῦν, ἐκεῖθεν διαβαίνουν εἰς τήν ψυχῆν, ὅποτε δέν ἀφήνουν χῶρον διά πνευματικᾶς ἐμπειρίας, ὡς λέγει σχετικῶς ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Δι' αὐτό, πρίν εἰσέλθω εἰς τά ἐπί μέρους θέματα, περὶ ὧν ἐρωτᾶτε, θά ἤθελα νά σᾶς ἀπασχολήσω μέ τό πρόβλημα τῆς θείσεως τῆς παιδείας εἰς τήν ἐν Χριστῷ ζωήν.

Ἐπειδή ὅμως τά γραπτά ἡμῶν, ὡς ἀνθρώπων μὴ περιβεβλημένων οἰανόηποτε αὐθεντίαν, δυνατὸν νά θεωρηθοῦν ὡς προσωπικαί ἀντιλήψεις, θά σᾶς παραθέσω τάς ἀπόψεις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐπί τοῦ θέματος τούτου. Καί ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ὡς μέγας Ἠσυχαστής καί Δογματικὸς θεολόγος τοῦ 14ου αἰῶνος, ἐγγύτερον χρονικῶς πρός ἡμᾶς ζήσας, ἔχει τεραστίαν σημασίαν δι' ὅλην τήν Ἐκκλησίαν, ὡς συμπυκνώσας ἐν ἑαυτῷ ὀλόκληρον τήν διδασκαλίαν τῶν πρό αὐτοῦ ἁγίων Πατέρων. Ἀλλά θά συνεχίσωμεν εἰς τό ἐπόμενον.

Μέ εὐχάς καί ἀγάπην Χριστοῦ

Ἐρημίτης Ν.

αθλίσταται προφανώς, συνέχισεν ὁ νέος Μοναχός, ἀναγκαιοτάτη ἡ ἄσκησις τῶν πρακτικῶν ἀρετῶν, παραλλήλως μὲ τὴν προσευχὴν, διὰ νά δυναθῇ ὁ νοῦς νά ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν παθῶν καὶ ἐπιτύχη καθαροτέραν προσευχὴν.

Ἐν τῷ μεταξύ, εἰς τὴν ἀποφατικὴν προσπάθειάν του, ὅπως ὁ νοῦς ἐνοποιήσῃ τὰς διακεχυμένας δυνάμεις τῆς ψυχῆς, ὑφίσταται ἀληθές ταντάλιον μαρτύριον, τανυόμενος ὡς ἐν μέσῳ διελκυστίνδος, ἐλκόντων τῶν παθῶν καὶ τῶν δαιμόνων καὶ ἀνθελκούσης τῆς χάριτος καὶ τῶν ἀγίων Ἀγγέλων, ἡμῶν βιαζομένων εἰς τὴν ἀγίαν προσπάθειαν τῆς μετὰ συντριβῆς προσευχῆς.

— Πάτερ, ἐπιτρέφατέ μου μικράν διακοπὴν. Ἐννοῶ, βεβαίως, τὴν διάχυσιν τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων, εἶπεν ὁ ὑφηγητῆς Γ., ὅπως ἐπίσης ἀντιλαμβάνομαι τὴν δυσκολίαν ἐνοποιήσεώς της. Ἀπορῶ μόνον, πῶς ἡ χάρις, καλουμένη εἰς βοήθειαν, δέν κατισχύει τῶν παθῶν καὶ τῶν δαιμόνων;

— Πρέπει νά γνωρίζωμεν, ὅτι ἡ χάρις δέν ἐνεργεῖ εἰμὴ κατὰ στάδια ἐπὶ τῆς ψυχῆς, πλὴν ἐκτάκτων ἐξαιρέσεων. Τό ὅτι ἀπεφάσισε κάποιος νά μετανοήσῃ καὶ προσέρχεται εἰς τὸν πνευμακόν καὶ ἐξομολογεῖται καὶ συντριβεται καὶ τοῦ λοιποῦ προσεύεται καὶ προσέχει ἐν φόβῳ Θεοῦ νά μὴ ἀμαρτάνῃ, οὐδὲ ὅπως ἐπεταί ὅτι ἔχουν θεραπευθῇ καὶ τὰ πάθη. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ χάρις δέν αἶρει τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀφήνει τὴν ψυχὴν νά ἀγωνισθῇ, προηγουμένης τῆς χάριτος καὶ πότε ἐπομένης κατὰ τὴν ἀθλήσιν. Πότε δέ θά συντελεσθῇ ἡ θεραπεία καὶ θά σκηνώσῃ εἰς τὴν ἐναγώνιον ἐκείνην ψυχὴν πλουσίως ἡ θεία χάρις, αὐτὸ θά ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸν ἐν σοφίᾳ "πρὸς τὸ τοῦ πλάσματος συμφέρον οἰκονομοῦντα τὰ πάντα" Θεόν, ὑπὸ τὴν ἀπαραίτητον ὁμως προϋπόθεσιν, ὅτι ὁ κωλυόμενος δέν θά παύσῃ νά ζητῇ μετὰ δακρῶν καὶ συντριβῆς τὸ θεῖον ἔλεος, καὶ "μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς προσευχαῖς!" (Λ. 18, 1)

6 Κατά τήν διάρκειαν τοῦ καλοῦ αὐτοῦ ἀγῶνος, προσέθεσεν ὁ Μοναχός Ν., εὐέλπιδι ἢ ψυχῇ, ἐπί τήν βοήθειαν τοῦ εἰσακουόντος τάς προσευχάς τῶν ταπεινῶν τῷ πνεύματι Θεοῦ, μέ βιαζομένην ὑπό τοῦ φόβου καί τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ βούλησιν, ἀγωνίζεται κατὰ πάντος νοήματος, πάσης φαντασίας πονηρᾶς. Καί ἐπικαλουμένη τήν χάριν, ἀγωνιᾷ ὅπως ἀπαλείψῃ ἐκ τῆς ὀθόνης τῆς φαντασίας, μορφάς, τύπους, τάς εἰκόνας, τά σχήματα, ὅλα αὐτά πού παράγουν αἱ ἐνέργειαι τῶν παθῶν, τά ὅποια διερεθίζουν τά πονηρά πνεύματα διά λογισμῶν εἰς τό λογιστικόν, διά σχημάτων εἰς τήν φαντασίαν καί δι' ἐπαφῶν των εἰς τήν καρδίαν καί τό σῶμα.

Τά ἤδη ἐνδυναμωμένα χρόνια πάθη, ἐτόνισεν ὁ Μοναχός, ζητοῦν διέξοδον εἰς τά πράγματα, εἰς τά ὅποια ἡ καρδία αἰσθάνεται ἔρωτα. Ὁ δέ νοῦς, ἀδύνατος, ἢ βούλησις ἀσθενής, δέν δύναται νά ἐπιβληθοῦν καί νά πειθαρχήσουν τά ἀνυποτάκτους ἐνεργείας τῶν παθῶν—τά ὅποια ἀπέβησαν ἕν εἶδος δευτέρας φύσεως—καί ἐντεῦθεν συντίθεται μία ἀμάρτυρος ἐσωτερική τραγωδία.

—'Αδελφέ Ν., εἶπεν ὁ ὑψηγητής Γ., σᾶς διακόπτω διά νά σᾶς εἶπω ὅτι θά ἤθελα νά συζητήσωμεν περισσότερο αὐτό τό θέμα τῶν παθῶν καί τῶν δαιμόνων, διότι φοβοῦμαι μήπως ὁ τονισμός, χωρίς νά τό ἀντιληφθῶμεν, μᾶς ἔχει ἤδη ὀδηγήσει μακράν τῶν ὀρίων τῆς Ὀρθοδόξου πνευματικῆς διδασκαλίας. Ἄλλ' αὐτό ἀργότερα. Ἐπί τοῦ παρόντος συνεχίσατε τήν ἀνάπτυξιν τῆς νοερᾶς, ὅπως καθιερώθη, προσευχῆς, ὅσον τό δυνατόν μεθοδικώτερα. Ὅπως, ἴσως, γνωρίζετε, εἰς τά Πανεπιστήμια δέν εἶναι δυνατόν νά διδάσκεται ἡ νοερά προσευχή.

—Ἐάν ἐπιτρέπεται νά συμπληρώσω, παρετήρησεν ὁ φιλόλογος, μέ τήν νοεράν προσευχήν εἶναι συνδεδεμένη καί μία περίβροχος ψυχοσωματική μέθοδος, ὅπως ἀνέγνωσα, περί τῆς ὁποίας θά ἐπιθυμούσαμε νά μάθωμεν, ἔάν δέν σᾶς κουράζει αὐτό.

Ὁ νέος Μοναχός, μέ καταφανῆ τήν χαράν καί τήν εἰρήνην, ἀπεκρίθη:—Βεβαίως, εἶπεν, εἶναι χρήσιμον νά ἐρευνησωμεν τό θέμα, περί παθῶν καί δαιμόνων, ἄν καί ἤδη ἐλέχθησαν ἀρκετά. Πάντως, χωρίς τά ἀντικείμενα αὐτά, εἶναι ἀδύνατον νά ἐννοήσωμεν τόν διά βίου πόλεμον ὑπό τῶν Ἁγίων. Ἄλλωστε εἶναι πλουσιωτάτη ἡ γραμματεία τοῦ Ἀσκητισμοῦ ἀπό δαιμονολογίαν καί παθολογίαν, ἐκτός τοῦ γεγονότος, ὅτι αὐτή ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ περιστρέφεται περί τήν πᾶμφωτον Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ & τήν ἐξ αὐτῆς σωτηρίαν τοῦ κόσμου, εἶναι διάστικτος ἀπό τάς ἐπιπλήσεις βοήθειας εἰς τόν πόλεμον κατὰ παθῶν & δαιμόνων.

Ὡς πρὸς τὸ αἵτημά σας δὲν δύναμαι νὰ μὴ ὑπακούσω, ἐφ' ὅ - 7
σον ἔχω ἐντολὴν τοῦ Γέροντός μου. Ἄλλωστε καὶ εἰς ἐμέ εἶνε
ὄχι μόνον εὐχάριστος, ἀλλὰ καὶ ἐπιφελές νὰ ἀνανεώσω εἰς τὴν
μνήμην μου τὴν διδασκαλίαν τῶν ἁγίων Πατέρων, περὶ τῆς ἀθα-
νάτου ψυχῆς, περὶ τοῦ ἀοράτου πολέμου, περὶ ἀρετῶν καὶ παθῶν
, περὶ νοεῶς προσευχῆς, περὶ ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος,
περὶ τῆς θεώσεως ἐν Χριστῷ καὶ αἰωνίου ζωῆς, πού ἀποτελεῖ τὴν
τὴν συνισταμένην ὅλων τῶν ἀγῶνων καὶ ἐνθέων πόθων μας.

Καὶ ὁ καλὸς καὶ σεμνὸς νέος Μοναχὸς συνέχισεν. - Ὁ ὄρος
"νοερά προσευχή" ἐμφανίζεται κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 14ου
αἰῶνος. Ἐισηγητὴς του ὑπῆρξεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης.
Φαίνεται παράδοξον, ἐκ πρώτης ὄψεως, ὅτι μόλις κατὰ τὴν περὶ
οδοῦ αὐτὴν γίνεται χρῆσις ἐνὸς ὄρου, τοῦ ὁποίου τὸ περιεχό-
μενον ἦτο γνωστὸν ἀπὸ τὸν 4ον αἰῶνα. Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἔχει μί-
αν ἐξήγησιν, ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὑπὸ τὸν ὄρον "νοερά προ-
σευχή", ὑπεννοεῖτο ὄχι μόνον ἡ ἐνέργεια τοῦ νοερώς προσεῦχε-
σθαι, ἀλλὰ καὶ μία μέθοδος ψυχοτεχνικῆ ἢ ψυχοσωματικῆ, ὅπως,
πολύ εὐστόχως, τὴν ἐχαρακτήρισεν ὁ φίλος φιλόλογος, μετὰ τῆς
ὁποίας ἦτο συνδεδεμένη καὶ ἡ ὁποία μόλις τὸν 14ον αἰῶνα ἐ-
νεφανίσθη, ἐνῶ τὸ ὑπόδειγμά της εὐρίσκεται εἰς τὴν Παλαιάν
Διαθήκην, εἰς αὐτὸν τὸν προφήτην Ἠλίαν, ὅπως θὰ ἴδῃτε.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως εἶναι ἡ μικροτέρα προσευχή. Συνί-
σταται δέ εἰς τὴν ἀδιάλειπτον ἐπίκλησιν: "Κύριε Ἰησοῦ Χρι-
στε, ἐλέησόν με", καλύπτουσιν τὰ τέσσαρα εἶδη ἢ ποιότητας ὁ-
λων τῶν γνωστῶν προσευχῶν. Δηλαδή τῆς αἰτήσεως, τῆς δεήσεως,
τῆς εὐχαριστίας καὶ τῆς δοξολογίας. Οἱ Νηπτικὸι Πατέρες, θέ-
λουν νὰ βλέπουν εἰς τὴν ἀποτελουμένην ἐκ πέντε λέξεων ἐπί-
κλησιν αὐτὴν, τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ἀποστολικοῦ λόγου: "Ἄλλ' ἐν
Ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, εἶνα &
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ". (Α' Κορ. ιδ', 19)

- Ἦθελα νὰ ἐρωτήσω, εἶπεν ὁ θεολόγος-ὕφηγητὴς Γ., πῶς συμ-
βαίνει ἡ εὐχή αὐτὴ τῶν "πέντε λόγων", μὲ σαφές καὶ συγκεκρι-
μένον περιεχόμενον, τὴν ἐπίκλησιν τοῦ θείου ἐλέους, νὰ μετα-
βάλλεται εἰς εὐχαριστίαν καὶ δοξολογίαν;

- Αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἀπεκρίθη ὁ Μοναχὸς Ν., εἶναι καθαρῶς ἐ-
σωτερικόν, ἐμπειρικόν. Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἔχομεν καθολι-
κὴν μαρτυρίαν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν τῆς νοεῶς προσευχῆς. Ἐκ τῆς
προσευχῆς αὐτῆς-καὶ ἐφ' ὅσον συνέρχονται ὠρισμένα προϋποθέ-
σεις-γεννᾶται θερμοτάτη πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη. Ἡ ψυχὴ ἐνερ -

8 γουμένη υπό τῆς θείας ἀγάπης καί σκιρτώσα "βρεφοπρεπῶς" καί χαίρουσα ἐν τῷ Κυρίῳ τῆς Ἰησοῦ, μετουσιώνει τὰς ἱεράς ἐμπειρίας τῆς εἰς εὐχαριστηρίους ὕμνους καί εἰς ἀτελειώτους δοξολογικούς ἀλαλαγμούς. Καί οὕτω εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἐνσαρκοῦται ἡ σύστασις τοῦ Ἀποστόλου: "Δαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καί ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ". (Ἐφ. ε; 19)

Ἐκτός αὐτῶν ὅμως, θά ἠδύνατο νά ὑποστηριχθῇ, ὅτι ὁ μεταβολισμός, ὅπου συντελεῖται εἰς τὴν καρδίαν, τῆς ὀδυνηρᾶς ἐπικλήσεως τοῦ θεοῦ Ἐλέους εἰς ἐπιπαλάζουσαν δοξολογικὴν καὶ εὐχαριστήριον ἐνέργειαν, ὀφείλεται εἰς ἐπισκίασιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διότι, ὅπως βεβαιοῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, "τό γάρ τί προσευξόμεθα καθό δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτό τό Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπέρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις". Καί εἴτε ὁ νοῦς λέγει τὰ λόγια τῆς ἐπικλήσεως τοῦ θεοῦ ἐλέους εἴτε ὄχι, ἐκ τῆς καρδίας συμβαίνει νά ἀναβλύζει, ἀπό τὴν φλογερὰν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, εὐχαριστήριον καί δοξολογικόν "ὑδωρ ζῶν, ἀλλομενον εἰς ζῶν αἰώνιον". Αὐτά ἐπὶ τῆς ἀπορίας σας.

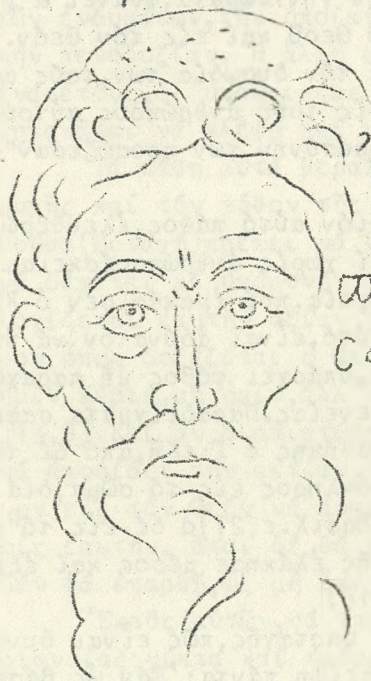
Ὡς πρὸς τὴν στροφὴν τοῦ νοῦ πρὸς ἑαυτόν, συνέχισεν ὁ ὁσιος Μοναχός, οἱ Νηπτικοὶ Πατέρες διδάσκουν, ὅτι πρέπει ἀπαραιτήτως νά δίδωμεν ἐργασίαν εἰς τὸν νοῦν τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν. Δηλαδή νά ἐπαναλαμβάνεται συνεχῶς καὶ νοερῶς τό "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με". Ἀλλὰ κατὰ τὸν χρόνον αὐτόν, ὁ φεῖλομεν νά προσέξωμεν δύο παρακολουθοῦντας κινδύνους. Ὁ ἕνας εἶναι οἱ ἀλλότριον λογισμοὶ καί αἱ σχηματιζόμεναι φαντασίαι καί ὁ ἕτερος εἶναι ἡ ἀπραξία τοῦ νοῦ. Ἐάν, δηλαδή, ἔχοντες στρέφει τὸν νοῦν πρὸς ἑαυτόν, τὸν ἐγκατελείπαμεν εἰς ἀφασίαν, χωρὶς καμμίαν νοερὰν κίνησιν, δίχως νά λέγη τίποτε, τότε θά περιερξόμεθα εἰς κατάστασιν βουδδικὴν ἢ νεοπλατωνικὴν ἢ Στωϊκὴν. Τὰ πεπλανημένα αὐτά συστήματα, ἐπιζητοῦν, διὰ τῆς νεκρώσεως τῶν νοερῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, τὴν λύτρωσιν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα δεινά. Ἡ ἀσκητικὴ ὅμως παράδοσις τῆς Ὁρθοδοξίας ἔχει ἐντελῶς ἀντίθετον μεθοδολογίαν. (συνεχ.) Ἐρημίτης Χ

Εἰς τό 4ον τεῦχος τῶν "Ἀθων. Διαλόγων" καί εἰς τὰς σελίδας 6 καὶ 7, ἐκ παραδρομῆς γράφεται "Μανιχαϊστικὴ αἵρεσις" ἐνῶ τό ὀρθόν εἶναι, Μασσαλιανικὴ αἵρεσις, ἥτις παρεδέχετο τὴν συνύπαρξιν Θεοῦ καί δαίμονος ἐντός τῆς καρδίας καί περὶ τῆς ὁποίας, ὁ ἅγιος Διάδοχος Φωτικῆς, ἀφιέρωσεν ἀρκετά "κεφάλαια!"

Τῶ Ἐργάτοις παρὰ τῶν ἡμῶν Γρηγορ. Τῶ Παχαμᾶ

ΠΑΙΤΟΛΗ
 ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝ ΜΟΝΑΖΗ-
 ΣΑΙΣ ΣΕΜΙΝΟΤΑΤΗΝ ΖΕΝΗΝ

Ἔπρεπε μάλιστα νά περικόπτη ἀπό τὰς προσωπικὰς του ἀνάγκας, διὰ νά αὐξήσῃ τὸ κεφάλαιον ἑνὸς τόσο ἀποδοτικοῦ ἔμπορίου ἢ γεωργικῆς καλλιιεργείας. Ἡ ὁποία, πρὶν ἔλθῃ ἀκόμη ὁ καιρὸς τοῦ θερισμοῦ, ἀποδίδει

ἑκατονταπλασίονα τὰ καταβληθέντα εἰς τὴν γῆν σπέρματα. Καί ἡ πραγματικότης αὐτῆ προειδοποιεῖ διὰ τὰ ἀνέκφραστα κέρδη, ἅτινα θὰ ἀποκαλυφθοῦν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ θερισμοῦ. Καί τὸ ἐκπληκτικώτατον εἶναι, ὅτι τὰ σπέρματα αὐξάνονται τόσο περισσότερο, ὅσον πτωχότερος εἶναι ὁ σπορευτής.

Ἐπομένως, οὔτε διὰ δῆθεν ἀγαθοῦς σκοποῦς ἀπομένει δικαιολογία εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νά πλουτοῦν. Ἀλλὰ προφανῶς μή πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστόν, πού εἶπε: "Ζητεῖτε δέ πρῶτον τὴν βασιλείαν (τῶν οὐρανῶν) τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ἅταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν!" (Ματθ. στ', 33) φοβοῦνται τὴν ἔνδειαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν ὡς πρόφασιν καὶ οὐδέποτε ἀνακόπτοντα εἰς τὴν νοσηρὰν καὶ φθειρομένην ἐπιθυμίαν τοῦ πλουτισμοῦ, ἔστω καὶ ἂν ἀποκτήσουν πολλά. Πάντοτε συλλέγοντες, προσθέτουν ἐπάνω των φορτία ἀνωφελῆ, μᾶλλον δέ, ἐν ὅσῳ ἀκόμη ζοῦν, περιφέρουν παράδοξον τάφον. Διότι τοὺς μὲν νεκροὺς θάπτουν εἰς τὴν κοινὴν γῆν. Ὁ νοῦς δέ τοῦ "ζωντος" φιλαργύρου θάπτεται ἐντός τοῦ χρυσοῦ, πού εἶναι ἐπίσης χῶμα. Καί ὁ τάφος αὐτοῦ εἶναι δυσωδέστερος, ἀπὸ ἐκείνους τῶν νεκρῶν, εἰς ὃσους ἔχουν πνευματι

10 κήν ὄσφρησιν. Τόσον δέ πλέον δυσώδης γίνεται, ὅσον περισσότερος χρυσός-χῶμα ρίπτεται ἐπί τοῦ τάφου. Ἡ δέ δυσωδία αὐτή, ἰσχυροτέρα ἀπό τὰ σκεπασμένα εἰς τήν γῆν σώματα, φθάνει & μέχρῃς οὐρανοῦ, εἰς τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ καί εἰς τόν Θεόν. Γίνονται δέ μισητοί εἰς τόν Θεόν διὰ τήν δυσωδία των, τοὺς ἀποστρέφεται ὁ Θεός καί ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, ὁ φάμος, ὅστις λέγει, ὅτι "ἀπό τήν ἀφροσύνην των προσώζεσαν" - ἐβρώησαν. (Ψαλμ. 37, 6)

Ἀπό τό βρωμερον καί νεκροποιόν αὐτό πάθος, ἐλευθερώνει τοὺς ἀνθρώπους ἢ θεληματική καί χωρίς ἀνθρωπαρέσκειαν ἀκτημοσύνη. Δηλαδή ἢ ἐν πνεύματι πτωχεῖα, πού ἐμακάρισεν ὁ Κύριος. Μοναχός, ὅστις ἔχει τό πάθος αὐτό, εἶναι ἀδύνατον νά ὑποταγῇ. Ἄν μάλιστα ἐπιμένει εἰς αὐτό, ὑπάρχει φόβος μή παραχωρήσῃ ὁ Θεός ἀνιάτους σωματικές ἀσθενείας. Παραδείγματα σαφέστατα εἶναι, ἀπό μέν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὁ Γιεζῆ, ἀπό δέ τῆς Καινῆς ὁ Ἰούδας. Ὁ μὲν ἐλεπρώθη ὀλόκληρος εἰς τό σῶμα, διὰ τὴν ἀποκαλυφθῆ ἢ ἀθεράπευτος ψυχῇ του (Βασιλ. ε; 27) ὁ δέ εἰς τό "χωρίον τοῦ αἵματος" ἀπηγχονίσθη, "πρηγῆς ἐλάκησε μέσος καί ἐξεχύθη τὰ σπλάγχχνα αὐτοῦ". (Πράξ. α', 18)

Ἐάν ἡ ἀποταγή προηγῆται τῆς ὑποταγῆς, πῶς εἶναι δυνατό ἢ ὑποταγή, ἔάν κανείς δέν ἐγκαταλείψῃ πάντα; Ἐάν ὡς βάσις καί προϋπόθεσις τῆς Μοναχικῆς Πολιτείας εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη, πῶς εἶναι δυνατόν, ὁ Μοναχός, νά διεξαγάγῃ πολέμους πνευματικούς, ἔάν προηγουμένως δέν ἀπαλλαγῇ ἀπό τὰ χρήματα; Πῶς ὁ ἀδόκιμος εἰς ὑποταγήν δύναται νά ἡσυχάσῃ μόνος εἰς Κελλίον καί νά παραδοθῇ εἰς μόνην τήν προσευχήν; Ἄλλ' ὁ Κύριος λέγει: "Ὁπου ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ καί ὁ νοῦς σου". (Ματθ. στ', 21). Πῶς, λοιπόν, ὁ θησαυρίζων ἐπί γῆς, θά ἀτενίσῃ τόν Χριστόν καθήμενον "ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς"; Καί πῶς θά κληρονομήσῃ τήν Βασιλείαν, τήν ὅποιαν οὔτε κἀν τόν ἀφήνει νά σκεφθῇ τό πάθος; Διὰ τοῦτο εἶναι "μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστίν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν". Βλέπετε πόσα πάθη περιέκοφεν ὁ Κύριος μέ ἓνα μακαρισμόν;

Ἄλλά δέν εἶναι μόνον αὐτά, ἐπειδή ἐπεσημάναμεν ὡς πρῶτον πάθος τῶν κακῶν ἐπιθυμιῶν τήν φιλίαν πρός τήν ὕλην. Ἰπάρχει καί δεύτερον, τό ὅποιον περισσότερον πρέπει νά ἀποφεύγῃ κανείς καί τρίτον, ὄχι μικρότερον εἰς κακίαν. Ποῖον εἶναι τό δεύτερον; Ἡ φιλοδοξία. Αὐξανομένης τῆς ἡλικίας καί πρὶν ἀκόμη ἐξυπνήσει τό πάθος τῆς φιλοσαρκίας, ἐμφανίζεται ἢ φιλοδο-

ξία, εἰς νεανικὴν ἡλικίαν, ὡς κακὴ ἀρχὴ τῆς φιλοσαρκίας. Ἐκεῖ 11
νην τὴν μορφήν τῆς φιλοδοξίας λέγω τώρα, ποῦ περιστρέφεται ἂ
εἴποτε εἰς καλλωπισμὸν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν πολυτέλειαν
τῶν ἐνδυμάτων, τὴν ὁποῖαν οἱ Πατέρες χαρακτηρίζουν ὡς κοσμι-
κὴν κενοδοξίαν. Ἡ ἄλλη μορφή τῆς κενοδοξίας προσβάλλει τοὺς
ἐναρέτους, δι' ὑποκρισίας καὶ οἰήσεως, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἔχθρος
μηχανᾶται νὰ κλέψῃ καὶ νὰ σκορπίσῃ τὸν πνευματικὸν πλοῦτον.

Τὰ πάθη αὐτὰ θεραπεύονται τελειῶς μὲ τὴν αἴσθησιν τῆς
φυχῆς καὶ τὸν πόθον τῆς ἀπὸ Θεοῦ τιμῆς, ἐνῶ παραλλήλως ἡ πο-
θοῦσα (Μοναχῆ) πρέπει νὰ θεωρῇ ἑαυτὴν ἀναξίαν αὐτῆς. Ὡσαύτως,
νὰ δέχεται μὲ ὑπομονὴν τοὺς ἐξ ἀνθρώπων ὀνειδισμοὺς καὶ νὰ
λογίζεται ἑαυτὴν ἀξίαν αὐτῶν. Ἐπὶ πλέον νὰ θεωρῇ προτιμότε-
ρον ὅπως δοξάζεται ὁ Θεὸς καὶ ὄχι αὐτὴ, κατὰ τὸ Ψαλμικόν: "Μὴ
ἡμῖν Κύριε, μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν. . ." (Ψαλμ.
113, 9). Καὶ ἂν διαπιστώσῃ καμμίαν ἀρετὴν εἰς τὸν ἑαυτὸν της,
νὰ ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τοῦ κατορθώματος εἰς τὸν Θεόν. Καὶ μὲ
νον εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἀναπέμπει μὲ εὐγνώμοσύνην δόξαν καὶ ὄχι
εἰς ἑαυτὴν. Ἔτσι δὲ θὰ χαρῆ, ὅτι ἔλαβε τὴν ἀρετὴν ὡς δῶρον &
δὲν θὰ ἐπαρθῆ, ὡς μὴ ἔχουσα τίποτε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν της.

Ἐκτὸς αὐτῶν, θὰ ταπεινωθῆ, ἀνυψώνουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆ
διανοίας νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως "ἡ παιδίσκη ἐ-
πί τὰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, διὰ νὰ ἐκφρασθῶ φαλμικῶς. (Ψα
λμὸς 122, 2). Καὶ τοῦτο, διότι φοβουμένη μήπως, χωρισθεῖσα ἀπὸ
τὸν μόνον καὶ χορηγὸν καὶ συντηρητὴν τῆς ἀρετῆς, καταπέσῃ σὲ
βάραθρον τῆς κακίας, ὅπως συμβαίνει μὲ ἐκείνους, ποῦ κατευθῦ-
νονται ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τῆς οἰήσεως καὶ τῆς κενοδοξίας.

Εἰς τὴν θεραπείαν τῶν δύο τούτων παθῶν συντελεῖ ἡ ἀνα-
χώρησις, ἡ κατ' ἴδιαν ἄσκησις καὶ παραμονὴ εἰς κελλίον. Ἐννο-
εῖται ὅμως, ὅτι αὐτοὶ θὰ αἰσθάνωνται τὴν ἀδυναμίαν τῆς προαι-
ρέσεώς των καὶ θὰ σκέπτονται ὅτι εἶναι ἀνάξιοι τῆς συνανα-
στροφῆς μὲ ἄλλους ἀνθρώπους. Αὐτὰ δὲ τί ἄλλο εἶναι ἀπὸ τὴν ὑ-
πὸ τοῦ Κυρίου μακαρισθεῖσαν ἐν πνεύματι πτωχείαν;

"Ἄν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄφει καὶ τὰ ἐπακολουθοῦντα εἰς τὸ
πάθος αὐτὸ αἵσχη, θὰ ἀποφύγῃ τὴν κενοδοξίαν μὲ ὄσσην δύναμιν
ἔχει. Διότι ποθῶν τὴν ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, περιπίπτει εἰς ἀδοξί-
αν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἴδια μέσα, ποῦ χρησιμοποιεῖ διὰ νὰ δοξασθῆ. Ἐ-
πιμελούμενος τὴν αἴσθητικὴν τοῦ προσώπου του, κομπάζων ὡς ἐκ-
τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς του καὶ καυχώμενος διὰ τὰ ὠραῖα ἐνδυ-
ματά του ὡς καὶ δι' ἄλλα τοιαῦτα, ἀποδεικνύει ὅτι ἔχει ἀκόμη

12 νηπιῶδες φρόνημα. Διότι ὅλα αὐτά μαζί εἶναι χῶμα. Ὑπάρχει τι εὐτελέστερον χώματος; Καί ἡ Μοναχῆ, πού δέν χρησιμοποιεῖ τήν μοναστικήν της περιβολήν μόνον πρός κάλυψιν καί θέρμανσιν, ἀλλά συγκινεῖται ἀπό τᾶς ἀπαλότητος καί στιλπνότητος τῶν ἐνδυμάτων, ὅχι μόνον ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς περί αὐτήν τήν ἀκαρπίαν τῆς ψυχῆς της, ἐπί πλέον ἐμφανίζεται μέ τό ἄσεμνον ἦθος τῶν "ἔταιριζομένων". Περισσότερον ὅμως παντός ἄλλου, ἄς ἀκούσῃ ἐκεῖνον πού λέγει: "οἱ τὰ μαλακά φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσιν". (Ματθ. ια, 8)" Ἡμῶν δέ τό πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει", λέγει ὁ θεσπέσιος Παῦλος. Μή, λοιπόν, ἀπό τήν περί τᾶ ἐνδύματα ἀνοησίαν, ριφθῶμεν ἀπό τόν οὐρανόν εἰς τᾶς σκηνας τοῦ κοσμοκράτορος τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου.

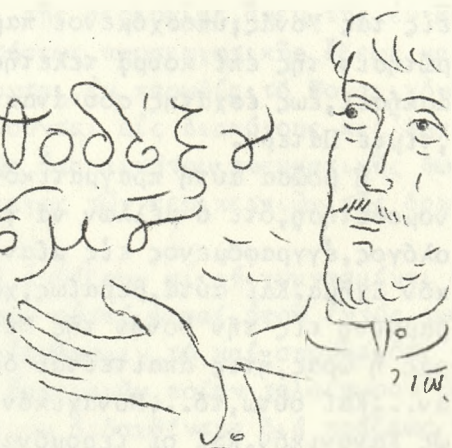
Αὐτό τό ἴδιον παθαίνουν καί ὅσοι ἀσκοῦνται εἰς τᾶς ἀρετᾶς χάριν τῆς ἀνθρωπίνης δόξης. Καί αὐτοί, πού ἐτάχθησαν διὰ νά ἔχουν "τό πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς", ἀλλοίμονον, "κατασκηνώνουν εἰς τό χῶμα τήν δόξαν των" καί "περιβάλλονται τήν κατάραν", κατὰ τόν Δαβίδ. (Ψαλμ. 7, 6.) Ἡ δέ προσευχή των δέν ἀνέρχεται εἰς τόν οὐρανόν. Ἀλλά καί κάθε πνευματική προσπάθεια των πίπτει εἰς τήν γῆν, ἐπειδή στερεῖται τῶν πτερῶν τῆς θείας ἀγάπης, ἡ ὁποία ἀναβιβάζει εἰς τόν οὐρανόν τᾶς ἐπί γῆς καλᾶς πράξεις μας. "Ὅστε καί κόπους ὑποφέρουν καί τοὺς μισθοὺς δέν καρποῦνται. Καί τί λέγω διὰ τήν ἀκαρπίαν τῶν μισθῶν; Καρποφοροῦν μέν, ἀλλά ἐντροπήν καί ἀστασίαν λογισμῶν, αἰχμαλωσίαν τῆς διανοίας καί ταραχήν τῆς ψυχῆς. Διότι λέγει ὁ Δαβίδ: "Κύριος ἐσκόρπισεν ὅσα ἀνθρωπαρέσκων" κατησχύνθησαν, ὅτι ἐξουδένωσεν αὐτούς ὁ Θεός". (Ψαλμ. 52, 6)

Τό πάθος τῆς ἀνθρωπαρεσκείας εἶναι λεπτότερον ἀπ' ὅλα ὅσα βλάπτουν τήν ψυχὴν πάθη. Διὰ τοῦτο, ἐκεῖνος πού παλαίει κατ' αὐτοῦ, δέν πρέπει νά ἀρκῆται εἰς τό νά μὴ ἀποδέχεται συνδυασμοὺς καί συγκαταθέσεις, ἀλλά καί νά θεωρῇ καί αὐτὴν τήν διὰ τοῦ λογισμοῦ προσβολήν ὡς συγκατάθεσιν καί νά φυλάσσεται, ὅσον δύναται. Μὲ τόν τρόπον αὐτόν μόλις θά δυνηθῇ νά ἀποφύγῃ τό τραῦμα ἀπό τό ταχύτατον βέλος-λογισμῶν. Καί ἂν μέν πρᾶττη κανεῖς ἔτσι, ὡς νήφων, ἡ προσβολή τοῦ λογισμοῦ ἀποβαίνει ἀφορμὴ κατανύξεως. Ἄλλως προετοιμάζεται τόπος εἰς τήν ὑπερηφάνειαν. Καί ὅστις θά προσβληθῇ ἀπό αὐτήν, δυσκόλως ἐπανέρχεται, μᾶλλον δέ καθίσταται ἀνίατος. Διότι ἡ πτώσις αὐτῆ εἶναι, κυρίως, διαβολική.

(συνεχίζεται) Μονάζων Ο.

Περὶ τοῦ Ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ

Ἀλλ' ἐπειδὴ, τὸ τόσο ἀντι-Κανονικὸν καὶ ἀντιπνευματικὸν τοῦτο φαινόμενον, προσέλαβε θεσμικὴν ὄψιν διὰ τοῦ χρόνου, οὐδεὶς τῶν "παραδοσιακῶν" διαμαρτύρεται.

Θὰ διερωτηθῆ, ἴσως, κανεὶς, πῶς προέκυψεν αὐτὸς ὁ Μοναχισμὸς, ὁ τόσα δεινὰ προκαλέσας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν; Ἡ ἀπάντησις εἶναι προχειρὸς. Ἐπειδὴ ὁ κατὰ παράδοσιν Μοναχισμὸς, ἐν τινι μέτρῳ, εἶχε "ξεπερασθῆ" ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, αἱ δὲ Μοναὶ ἤθελον νὰ ἀγνοοῦν τὴν δύναμιν τῆς ἱστορίας, ἀνέκυψεν ἕν κακέκτυπον Μοναχισμοῦ, ὡς διέξοδος ἐκ τῆς στατικότητος τοῦ παλαιωθέντος.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι αἱ ἱεραὶ Μοναὶ, ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς ἐμφανίσεώς των, ἀπετέλουν τὰ μοναδικὰ σχεδὸν Κέντρα παιδείας, ἀσκήσεως, καλλιιεργείας τοῦ Ὀρθοδόξου πνεύματος καὶ ἀγιασμοῦ ψυχῆς καὶ σώματος. Οἱ Μοναχοὶ δὲ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ πλέον πεπαιδευμένοι καὶ ἀγιώτεροι. Μοναχοὶ κατελαμβάνον Ἐπισκοπικοὺς καὶ Πατριαρχικοὺς θρόνους, κατόπιν ἐκλογῆς των ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. "Οὐδεὶς ἐν Ἀνατολῇ ἐγένετο Πατριάρχης ἢ Ἐπίσκοπος ἐὰν μὴ ἐγένετο Μοναχός".

Ἀργότερον ὅμως καὶ ἰδίως κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, ὅτε διεδόθη εὐρύτατα ἡ Πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου παιδεία, οἱ ἐφιέμενοι ἀφιερώσεως εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὅπως διακονήσουν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ προκειμένου νὰ καταλάβουν ἐνδεχομένως ὕψιστα Ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα, ἐσπούδαζαν θεολογίαν. Τὸ προσόν, βεβαίως, ἦτο σημαντικὸν καὶ οἱ θεολογοὶ, μὲ τὰ ἰσχνὰ κριτήρια πού ἐπεκράτουν, ἦσαν ἔτοιμοι καὶ νὰ διδάξουν καὶ νὰ ποιμάνουν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Πῶς, κατόπιν τούτου, νὰ εἰσῆρχοντο

14 εἰς τὰς Μονάς, ὑποσχόμενοι παραμονήν διὰ βίου, συμφώνως μέ εἰς ῥώτησιν τῆς ἐπί κουρᾶ τελετῆς: "Μένεις τῷ Μοναστηρίῳ καί τῇ ἀσκήσει, ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς;—Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντο, τίμιε Πάτερ".

Ἡ βοῶσα αὐτῆ πραγματικότης ὠδήγησε τήν Ἐκκλησίαν, ὅπως νομοθετήσῃ, ὅτι ὁ μέλλων νά γίνῃ Ἐπίσκοπος, δεῖον νά εἶναι θεολόγος, ἐγγραφόμενος εἰς μίαν Μονήν καί λαμβάνων τό Μοναχικόν Σχῆμα. Καί αὐτᾶ, βεβαίως, χωρίς καμμίαν ὑποχρέωσιν, ὅπως παραμείνῃ εἰς τήν Μονήν τῆς Μετανοίας του πέραν τῆς μιᾶς ἡμέρας ἢ ὥρας, ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ τήν τυπικήν αὐτήν διαδικασίαν... Καί οὕτω, τό... Μοναχικόν τοῦτο τάγμα ἐγένετο ἀποδεκτόν ὡς Κανονικόν. Καί οἱ ἱερομόναχοι αὐτῆς τῆς κατηγορίας, ἀντί νά ἀσκοῦνται εἰς τὰ Μονάς των, ηὐλίζοντο εἰς τὰ οἰκογενεῖας των ἢ "ἐμόναζον" εἰς διαμερίσματα, μέ συνέπειαν, φυσικά, νά μή δύνανται νά ἐπιτύχουν στοιχειωδῶς τὰς ὑπεσχημένας Μοναχικά ἀρετάς, ἀλλά καί νά κυκλοῦνται συνεχῶς ἀπό εὐπεριστάτους κίνδυνους, πού πολλᾶκις δέν ἔμενον, ἀπλῶς, κίνδυνοι... .

Παρά ταῦτα, τό ἄτοπον τοῦτο συνεχιζεται εἰς ἐκτεταμένην κλίμακα καί ἐάν δέν διορθωθῇ, οὐκ ἔστι παῦλα τῶν κακῶν εἰς τήν Ἐκκλησίαν. Τό ἄθεσμον τοῦτο καί ἔμμονον φαινόμενον, ἐλέγχει ὄχι μόνον τήν ὑπαρξίν ὀξείας ἀντιπαραδοσιακῆς ζωῆς, ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ἀλλά καί τήν ἀνικανότητα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὑποτάξῃ εἰς τήν Παράδοσιν τὰς ἀναφυσείσας ἱστορικάς μέν, πλὴν μή Ὁρθοδόξους μορφάς ζωῆς, ἐν συναρτήσει, ἔστω, μέ τὰς συγχρόνους κοσμικάς καί πολιτιστικάς συνθήκας. Εἶναι δέ, ὄχι μόνον ἄγνωστος εἰς τήν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί ἐντελῶς ξένος εἰς τόν νοῦν τῶν Πατέρων, Μοναχισμῶ δόξως Μοναστήριον καί ἄνευ ἀσκήσεως.

Πρός νέας μορφάς, ἀλλ' ὑπό ἀρχαίας ἐμπειρίας.

Αἱ τάσεις τῆς Ἐκκλησίας σήμερον—ἐφ' ὅσον ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ὑπέρβασις τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν—δεῖον ὅπως κατευθύνωνται πρός τό ἐν ἐπικεφαλίδι σχῆμα. Πρός νέας μορφάς, ναί. Ἄλλ' ὑπό τήν διαμορφωτικῆν ἐπενέργειαν πολιῶν ἐμπειριῶν. Οὐτε τό ἀρχαῖον μόνον, ὡς μή ἐφαρμοζόμενον σήμερον πλήρως, οὔτε καί τό νέον μόνον, ὡς μή δυνάμενον νά βοηθῇ ἄνευ τῆς ἐξαρτήσεώς του ἀπό τό παλαιόν. Ἀλλά τό καθολικόν ὑπό σύγχρονον μορφήν. Διό καί ἀποτελεῖ ἀληθῆ πρόκλησιν εἰς τό πνεῦμα τῆς Πατερικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τό γεγονός, ὅτι μόλις ἐκ-

κολαυθέντας νεοσσοί, ἀπόφοιτοι τῆς θεολογίας, ἄνευ τῆς ἐν Μοναστηρίῳ ἀσκήσεως, ἄνευ τῆς κτήσεως προσευχητικῆς ἔξεως καὶ κυριαρχίας ἐπὶ τῶν παθῶν, δέχονται, ἐν παρωδίᾳ, τὸ Μοναχικὸν ἅγιον Σχῆμα καὶ εἶτα χειροτονοῦνται εἰς Διακόνους καὶ Ἀρχιμανδρίτας καὶ, γυμνοὶ ὄντες τῆς ἀπαραιτήτου πνευματικῆς θωρακίσεως, ρίπτονται εἰς τὸ πέλαγος τῶν περιπετειῶν τῆς δραστηριότητος ἐν τῷ κόσμῳ.

Ποῖος ἠρώτησε ποτε, πῶς θὰ ἀνθέξουν αἱ μὴ γυμνασμένοι & ἄπειροι εἰς τὸν ἀδρατον πόλεμον αὐταῖ ψυχαί, ἀφοῦ ἐντός των ἐμφωλεύουν ὅλα τὰ φεκτὰ πάθη; Ἀφήνομεν, τὸ καὶ σπουδαιότερον, ὅτι ἄγευστοι πνευματικῶν ἐμπειριῶν, ποῖαν ταλαίπωρον Ὁρθοδοξίαν θὰ διδάξουν, μὴ πρότερον διδαχθέντες διὰ πράξεως & προσωπικῆς ζωῆς τὴν ἔνθεον θεωρίαν, ἐξ ὧν ἀντλεῖται ἡ Ὁρθόδοξος γνωσιολογία, συμφῶνως τοῦ "πρᾶξις θεωρίας ἐπίβασις";.

Ἐντεῦθεν καὶ τὸ θλιβερόν φαινόμενο τῶν "σχισμάτων" & τῶν διαφορῶν ἐτεροδιδασκαλιῶν, ὡς καὶ τῶν πλέον ἀπιθάνων ἐκδόσεων τῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ ταῦτα πάντα, ὡς ἤδη εἶπομεν, ὀφείλονται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι δέν συνελάβομεν μίαν ἱστορικὴν ἐξῶφθαλμον ἀληθειαν: ὅτι ἡ ἱστορία προέτρεξε τῶν γνωστῶν, Ὁρθόδοξων καὶ καιρικῶν σχημάτων, τὰ ἄφησεν ὀπίσω καὶ ἀπέριψε μαζῇ μὲ τὰ "παρωχημένα" καὶ τὰ αἰώνιου κύρους καὶ ἀνάγκης ἀσκητικὰ καὶ πνευματικὰ στοιχεῖα. Ὅσον καὶ ἂν ἡλαττώθη ἡ ἀναγκαιότης τῶν Μοναστηρίων τῆς Ἐρήμου, διὰ λόγους καιρικοῦς, ὅμως κανένα σχῆμα δέν δύναται νὰ τὰ ὑποκαταστήσῃ, ἐφ' ὅσον ἡ ἀγιότης ἀποτελεῖ μοναδικὸν σκοπὸν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἦδη δὲ προβάλλει ὡς ἐπιτακτικὸν αἴτημα τῆς Ὁρθοδοξίας ἡ πειθαρχησις τῶν Κληρικῶν ὑπὸ τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησίας, ὁ περιορισμὸς τῆς ἀπολελυμένης ἐλευθερίας των, διὰ τῆς ἐντάξεως ὡς των εἰς Μονᾶς—ἐννοοῦμεν, βεβαίως, τοὺς ἱερομονάχους—τῆς ὑπαγωγῆς των εἰς Μοναχικοὺς Κανόνας. Καὶ οὕτω, ζῶντες ἐν χώρῳ Μοναστικῷ μὲ τὴν προσευχὴν, τὴν καθημερινὴν λατρείαν καὶ μυστηριακὴν ζωὴν καὶ μὲ τὴν ἀκτῆμονα Κοινοβιακὴν τάξιν, νὰ ἀναδεικνύωνται πρακτικοὶ καὶ θεωρητικοὶ Κληρικοὶ ἢ Μοναχοί, ἐπιστήμονες, ἀλλὰ καὶ ἅγιοι, κυριολεκτικῶς "διάκονοι Χριστοῦ" καὶ θεολόγοι ἀκραιφνῶς Ὁρθόδοξοι, βεβαιοῦντες τὴν ἰδιότητα διὰ τοῦ Ἐυαγγελικοῦ: "Εἰ θεολόγος εἶ προσεῦξῃ ἀληθῶς· καὶ εἰ ἀληθῶς προσεῦξῃ θεολόγος εἶ". Ὅποτε αὐτομάτως "ἰδρύονται" ἱεραποστολικά Μοναστήρια μὲ ἀγίους ἱεραποστολούς. Αὐτὴν τὴν ὁδὸν μόνον γνωρίζει ἡ Ὁρθοδοξία. (συνεχίζεται) θ.μ.δ.

α' Ἡ πεπλανημένη πίστις τῶν μὴ Ὁρθοδόξων, θά ἀποδειχθῆ ἀπό τὰ κατωτέρω, πού ἀποτελοῦν τήν ὀρθήν πίστιν ἐκείνων, πού ἐγνώρισαν τήν ἀλήθειαν.

β' Ὁ Κύριος, θέλων νά δείξη, ὅτι ἡ ἐπιτέλεσις τῶν ἐντολῶν ἀποτελεῖ ὀφειλήν, καί ὅτι ἡ υἱοθεσία εἶναι δωρεά, ἐκ τῆς θυσίας του, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, λέγει· "ὅταν πάντα ποιήσητε τὰ προστεταγμένα ὑμῖν, τότε εἶπατε, ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμέν, καί ὁ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν". (Λουκ. ιζ', 10) Διὰ τοῦτο ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέν ἀποτελεῖ μισθόν ἔργων, ἀλλ' εἶναι χάρις τοῦ Κυρίου, ἐτοιμασθεῖσα διὰ τοὺς πιστοὺς δούλους.

γ' Ὁ δοῦλος δέν ἀπαιτεῖ ὡς μισθόν τήν ἐλευθερίαν του, ἀλλὰ φροντίζει ὡς ὀφειλέτης νά εὐαρεστή τόν Κύριόν του, ἐλπίζων νά ἐλευθερωθῆ κατὰ χάριν.

δ' Ὁ Χριστός ἀπέθανε κατὰ τὰς Γραφάς ὑπέρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν" (Α' Κορ. ιε', 3) καί χαρίζει τήν ἐλευθερίαν εἰς ἐκείνους, οἵτινες τόν ὑπηρετοῦν πιστῶς. Διότι λέγει· "εὗ δοῦλε ἀγαθέ & πιστέ· ἐπί ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπί πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τήν χαράν τοῦ Κυρίου σου". (Ματθ. 25, 21)

ε' Δέν εἶναι ἀκόμη δοῦλος πιστός ἐκεῖνος πού στηρίζεται εἰς τήν θεωρητικὴν γνῶσιν. Ἀλλ' ἐκεῖνος πιστεύει, ὅστις ὑπακούει εἰς τόν ὄσαντα τὰς ἐντολάς Χριστόν.

στ' Ἐκεῖνος τιμᾷ τόν Κύριον, ὅστις ἐκτελεῖ τὰς ἐντολάς. Ἐάν δέ ἀμαρτήσῃ ἢ παρακούσῃ, ὑπομένει τοὺς πειρασμούς, πού θά παραχωρήσῃ ὁ Θεός, ὡς ὀφειλομένους εἰς αὐτόν τόν ἴδιον.

ζ' Ἐάν εἶσαι φιλομαθής, νά γίνῃς καί φιλόπονος. Διότι ἡ γνῶσις τῆς θεωρίας, χωρὶς τήν πρᾶξιν, φυσιοῦ τόν ἄνθρωπον.

η´ Οί πειρασμοί πού μᾶς ἔρχονται ἀπροσδοκῆτως, στέλλον - 17
ται ἀπό τόν Θεόν, διὰ νά μᾶς διδάξουν, ὅτι πρέπει νά ἐργαζό-
μεθα τάς ἐντολάς καί μᾶς ἔλκουν εἰς μετάνοιαν & μὴ θέλοντα

θ´ Αἱ διάφοροι θλίψεις πού ἔρχονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους,
προέρχονται ἀπό ἀναλόγους κακίας των. Ἐάν τάς ὑπομείνωμεν
μέ εὐχαριστίαν καί προσευχήν, τότε θά ἀνακαλύψωμεν συρροήν
ἀγαθῶν πού θά ἀκολουθήσουν.

ι´ Κάποιοι, πού ἐπηρεάσθησαν διὰ τήν ἀρετήν των, ἐσωτερι -
κῶς ἠδύνθησαν. Καί ἐνόμισαν τήν ἡδονήν, πού τοὺς προεκάλεσεν
ἡ κενοδοξία των, ὡς ἐνέργειαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἄλλοι πάλιν,
πού ἠλέγχθησαν διὰ κάποιαν ἀμαρτίαν, ἠσθάνθησαν πόνον &
τόν ἱαματικόν αὐτόν πόνον ἐξέλαβον ὡς ἐνέργειαν πάθους.

ια´ Ὅσοι ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀγῶνων των ταπεινῶνουν τοὺς ἀ-
μελεστέρους, ἐπαιρόμενοι, αὐτοί νομίζουν ὅτι θά δικαιωθῶμεν
ἀπό τὰ σωματικά ἔργα. Ὅσοι πάλιν στηριζόμεθα εἰς τήν φιλήν
γνώσιν μας καί ἐξουθενῶμεν τοὺς ἀγνοοῦντας, εἴμεθα πολὺ ἀ-
φρονέστεροι ἀπό τοὺς προηγουμένους.

ιβ´ Ἡ γνώσις, ἔστω καί ἂν θεωρητικῶς εἶναι ἀληθής, ἐάν
δέν συζευξῆ καί τήν ἀνάλογον πράξιν, δέν ἔχει ὑπόστασιν. Δι-
ότι εἰς πᾶν πρᾶγμα, τὸ ἔργον βεβαιώνει τήν ἀλήθειαν.

ιγ´ Πολλάκις ἀπό τήν ἀμέλειαν περὶ τήν πρᾶξιν καί αὐτῆ
ἡ φιλή γνώσις ὑφίσταται σκοτασμόν. Ἀπό ἐκείνους, πού τελεί-
ως παρημέλησαν τάς ἀναλόγους πρὸς τήν θεωρητικὴν γνώσιν ἐρ-
γασίας, σὺν τῷ χρόνῳ θά σβύσουν & αὐταί αἱ μνημαὶ τῆς γνώσε-
ως. (Τοῦτο ἀποτελεῖ πνευματικόν νόμον.)

ιδ´ Ἡ Γραφή διδάσκει νά γνωρίσωμεν τόν Θεόν "κατά γνώ-
σιν", (δηλ. ἐν αἰσθήσει ψυχῆς) ἀκριβῶς διὰ νά ὑπηρετῶμεν αὐ-
τόν ὀρθῶς διὰ τῶν ἔργων.

ιε´ Ὅταν πραγματικῶς ἐκτελῶμεν τάς ἐντολάς, τότε λαμβά-
νομεν μὲν τόν ἀνάλογον μισθόν ὑπὸ τοῦ Κυρίου (μισθόν πίστε-
ως) ὑφελούμεθα δέ εἰς τήν ψυχὴν κατὰ τόν σκοπὸν καί τήν προ-
αίρεσίν μας.

ιστ´ Ὅστις θέλει νά πράξῃ τι καί δέν δύναται, ὡς ποιή-
σας κρίνεται ἀπό τόν καρδιογνώστην Θεόν. Τοῦτο νοεῖται & ἐ-
πί ἀγαθῶν καί ἐπί κακῶν.

ιζ´ Ὁ νοῦς χωρὶς τὸ σῶμα ἐνεργεῖ πολλά καί καλὰ & κα-
κά. Τὸ σῶμα ὅμως χωρὶς τόν νοῦν, κανένα ἀπό αὐτὰ δέν δύναται
νά κάμῃ. Διότι ἡ ἐλευθερία τῆς προαιρέσεως προηγεῖται πάσης
πράξεως.

18 ιη´ Εἶναι κάποιοι πού δέν ἐκτελοῦν τάς ἐντολάς καί νομίζουσι ὅτι πιστεύουσι ὀρθῶς. Εἶναι καί ἄλλοι, πού ποιοῦν μέν τάς ἐντολάς, ἀλλά περιμένουν ὡς ὀφειλόμενον μισθόν τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἀμφότεροι ἔχουν παρεκκλίνει ἀπό τήν ἀλήθειαν.

ιθ´ Οὐδεὶς μισθός χρεωστεῖται ἀπό τόν Δεσπότην εἰς τοὺς δούλους του. Ὡσαύτως καί οἱ μὴ καλῶς ὑπηρετοῦντες δέν ἀπολαμβάνουν τήν ἐλευθερίαν.

κ´ Ἐάν ὁ Χριστός ἀπέθανεν ὑπέρ ἡμῶν, κατὰ τάς Γραφάς, καί "οὐ ζῶμεν ἑαυτοῖς, ἀλλά τῷ ὑπέρ ἡμῶν ἀποθανόντι καί ἐγερθέντι", (Β´ Κορ. ε, 15) εἶναι φανερόν, ὅτι χρεωστοῦμεν νά τόν ὑπηρετῶμεν μέχρι θανάτου. Πῶς, λοιπόν, νά θεωρήσωμεν τήν ὑπό Θεοῦ υἱοθεσίαν μας ὡς ὀφειλομένην;

κα´ Ὁ Χριστός εἶναι Δεσπότης ἡμῶν κατ' οὐσίαν καί Δεσπότης κατ' οἰκονομίαν. Διότι καί μᾶς ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ μή ὄντος καί νεκρούς, ἀπό τήν ἁμαρτίαν, μᾶς ἐξηγόρασε, διὰ τοῦ αἵματός του. Καί εἰς τοὺς πιστεύοντας ἐδώρησε τήν χάριν του.

κβ´ "Ὅταν ἀκούσης τήν Γραφήν λέγουσαν, ὅτι "ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τά ἔργα αὐτοῦ", (Ματθ. ιστ', 27) νά μὴ ἐννοήσης ἔργα ἀντάξια τῆς Βασιλείας ἢ τῆς κολάσεως. Ὁ Χριστός ἀποδίδει εἰς ἕκαστον ἔργα ἀπιστίας ἢ πίστεως πρὸς αὐτόν. Ὁχι ὡς συναλλαγόμενος μέ πράγματα, ἀλλ' ὡς Θεός κτίστης ἡμῶν καί ἀγοραστής, διὰ τῆς θυσίας του.

κγ´ Ὅσοι ἔχομεν ἀξιωθῆ τῆς ἀναγεννήσεως, διὰ τοῦ ἁγίου & ζωοποιοῦ Βαπτίσματος, δέν προσφέρομεν τά ἀγαθὰ ἔργα διὰ νά λάβωμεν ἀνταπόδοσιν, ἀλλά δι' αὐτῶν νά διαφυλάξωμεν τήν καθαρότητα τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

κδ´ Κάθε ἔργον ἀγαθόν, πού μέ τάς φυσικάς δυνάμεις ἐνεργοῦμεν, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἀναίρεσιν τοῦ ἐναντίου κακοῦ. Αὐτό ὅμως, χωρὶς τήν χάριν, δέν δύναται νά προσθέσῃ ἀγιασμόν.

κε´ Ὁ ἐγκρατῆς ἀπέχει ἀπό τήν γαστριμαργίαν. Ὁ ἀκτῆμων ἀπό τήν πλεονεξίαν. Ὁ ἥσυχος ἀπό τήν πολυλογίαν. Ὁ ἀγνός ἀπό τήν φιληδονίαν. Ὁ σεμνός ἀπό τήν πορνείαν. Ὁ αὐτάρκης ἀπό τήν φιλαργυρίαν. Ὁ πρᾶος ἀπό τήν ταραχήν. Ὁ ταπεινόφρων, ἀπό τήν κενοδοξίαν. Ὁ ὑποτακτικός ἀπό τήν φιλονεικίαν. Ὁ ἐλεγκτικός ἀπό τήν ὑπόκρισιν. Ὁμοίως καί ὁ εὐχόμενος ἀπέχει ἀπό τήν ἀνεπιπίστιαν. Ὁ πτωχός ἀπό τήν πολυχρηματίαν. Ὁ ὁμολογητής ἀπό τήν ἄρνησιν. Ὁ Μάρτυς ἀπό τήν εἰδωλολατρίαν. Βλέπεις ὅτι κάθε ἀρετή, πού ἐνεργεῖται μέχρι θανάτου, δέν εἶνε ἄλλο τίποτε ἀπό ἀποχήν ἁμαρτίας; Καί ἡ ἀποχή ἁμαρτίας εἶνε ἔργον φύσεως καί ὄχι ἀντάλλαγμα Βασιλείας. (συνεχίζεται) Ἰ.Φ.

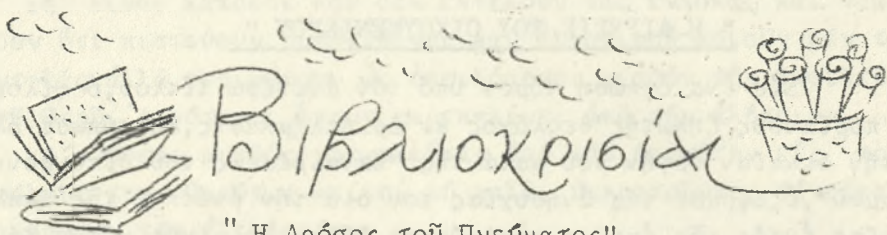
Εἰς ἓνα ὀγκῶδη τόμον ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, ὁ φίλος & "πυρίπνους ζηλωτῆς" θεολόγος κ. Ἄρ. Δελήμπασης, ἀπετύπωσε ὄλην τὴν δικαίαν ὀργὴν του κατὰ τῆς "παναιρέσεως τοῦ οἰκουμενισμοῦ", ἐξέφρασε τὰς ἀνησυχίας του διὰ τὴν ἐνδότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσεχώρησε, δίκην λοιμικῆς νόσου τὸ ἔμβριον αὐτὸ καὶ καταφέρεται ἐναντίον ἐνίων παλαιῶν καὶ νεωτέρων θεολόγων, κηρύκων τοῦ οἰκουμενισμοῦ.

" Ἡ οἰκουμενιστικὴ κίνησις, λέγει, οὔτε ἐπὶ τῆς ἀγάπης βασιζέται, οὔτε τὴν ἐνδότητα καὶ εἰρήνην δύναται νὰ φέρῃ, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ οἰκουμενισταί, ἀλλὰ ἀπατᾷ τὴν οἰκουμένην, ὅπως καὶ πᾶσα αἵρεσις. Ὁ οἰκουμενισμὸς, συνεχίζει ὁ σ., εἶναι αἵρεσις καὶ δὴ ἡ μεγίστη αἵρεσις τῶν αἰῶνων, ὁ ὑποχρότερος ἀντίπαλος τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὁ πλεόν ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου".

Προσυπογράφωμεν ἀνεπιφυλάκτως, εἰς ὅσα ὀρθὰ λέγει ὁ κάλδος θεολόγος. Δύναται τις μόνον νὰ μὴ συμφωνήσῃ, ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ κινδύνου τοῦ οἰκουμενισμοῦ σήμερον, ὅτε ὁ κυριώτερος φορεὺς του, ὁ Πατριάρχης Ἀθιναγόρας, μὲ τὸν θάνατόν του ἔπαυσε νὰ ἐπηρεάζῃ τὰς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ὑπόσχεται εἰς ὅλους τοὺς αἰρετικούς, ὅτι ἡ ἔνωσις εἶναι ἐγγύς.

Ἐπίσης δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ βασιμῶς, ὅτι, πλὴν τινῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θεολόγων ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, τὰ πλῆθη τῶν ἐχεφρόνων Ὁρθοδόξων παρέμειναν ἀδιάφορα ἀπὸ τὰ κηρύγματα τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ὅστις κατὰ τὸν σ. - "ὑποκρίνεται πανούργως τὸν σωτῆρα τοῦ Χριστιανισμοῦ, προσποιεῖται τὴν ἡμέρον καὶ γλυκεῖαν φωνὴν τοῦ Ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, καὶ, ὡς ὁ ἀρχαῖος ἀνθρωποκτόνος ὄφις τοῦ παραδείσου, δηλητηριάζει πρὸς θάνατον τοὺς χωλαίνοντας περὶ τὴν πίστιν. ."

Εὐτυχῶς, σήμερον ὁ κίνδυνος αὐτὸς ἔχει ἀπομακρυνθῆ, ὁ - σον καὶ ἂν καθὲ τὸσον μᾶς ὑπενθυμίζουσι τινές, ὅτι ἔχει ἀφήσει ἔχνη τῆς διαβάσεώς του. Διὸ καὶ εἶναι ἀπαραίτητον, ὅπως, "τὸ χάσμα π' ἄνοιξ' ὁ σεισμὸς γεμίση μ' ἄνθια", δηλαδὴ τὴν ἐν ἀγάπῃ καὶ πίστει ἐνδότητα. Διότι, κατὰ Χρυσόστομον, "οὐδὲν ἴσον ἀγάπης" καὶ "ἡ ἀμαρτία τοῦ σχίσματος, δὲν ἀποπλύνεται οὔτε δι' ἄξιματος μαρτυρίου". Ὁ Κύριος Ἰησοῦς, οὐτινος ἀποτελοῦμεν μέλη, ἄς μᾶς ἐνώσῃ ἐν ἀγάπῃ καὶ πίστει. Ἀμήν. μ. ν.

" Η Δρόσος τοῦ Πνεύματος"

Πρόκειται περί ἑνὸς νέου βιβλίου τοῦ λίαν πλέον γνωστοῦ εἰς τὸ πολὺ κοινὸν καὶ φίλου θεολόγου κ.Π.Πάσχου. Ἀποτελεῖ δέ συλλογὴν ραδιοφωνικῶν Ὁμιλιῶν του, διὰ τῶν ὁποίων, ὅπως ὁ ἴδιος λέγει, πρὸς τιμὴν του δέ, ὅτι: "Ἐγκαινιάζοντας τὴ νέα τούτη ἐκπομπή, πού ἔχει γιὰ τίτλο "Πρόσωπα καὶ Κείμενα τῆς Ὁρθοδοξίας", θέλουμε νά τονίσουμε, πῶς δέν ἐπιθυμοῦμε νά με ταδώσουμε τὴ σοφία μας ἢ τὴ λογοτεχνία μας...Κι ἂν ὑπάρχει κάτι ἀπὸ αὐτὰ στίς ὁμιλίες πού θ' ἀκολουθήσουν, θά εἶναι μόνον δάνειο ἢ προσφορά, ἀπὸ τὰ ἅγια π ρ ο δ σ ω πα καὶ τὰ τίμια καὶ ἱερά κ ε ἰ μ ε ν α τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.."

Καὶ ταῦτα, ὡς δεῖγμα τῆς Πατερικῆς νοοτροπίας, συνηθείας, ἐμπειρίας, ταπεινώσεως. Διότι ἔτσι ἤρχιζον νά σκέπτονται καὶ νά γράφουν αἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ αὐταὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι: "Ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις Πατράσι...". Αὐτὸς δέ ὁ ὄντως μέγας Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς, προλογίζων τὰ ἁγιοπνευματικὰ Κεφάλαιά του, "περὶ Ἀγάπης" & "περὶ Θεολογίας", γράφει πρὸς τὸν Ἐλπίδιον: "...Πλὴν γινωσκέτω ἡ σὴ ἀγιωσύνη, ὅτι οὐδέ ταῦτα τῆς ἐμῆς εἰσι γεώργια διανοίας· ἀλλὰ τοὺς ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων γραφέντας λόγους διελθὼν, κάκεῖθεν τὸν εἰς τὴν ὑπόθεσιν συντείνοντα νοῦν ἀναλεξάμενος καὶ ἐν ὀλίγοις πολλὰ κεφολαιωδέστερον συναγαγὼν, ἵνα εὐσύνοπτα γένωνται διὰ τὸ εὐμνημόνευτον, ἀπέστειλα τῇ σῇ ὀσιότητι..."

"Ὅστις ἔχει παρακολουθήσει τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ κ Πάσχου, θά ἔχη διαπιστώσῃ, ὅτι ὀλοκληρον τὸ διακρίνει μία ἐνότης. Ἐνότης χρονικῆ μιᾶς δεκαετίας, ἐνότης προθέσεων— ἡ ὠφέλεια τοῦ πλησίον—καὶ ἐνότης θεμάτων—περὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν λατρείαν της, τὴν ὑμνογραφίαν της, τὴν εἰκονογραφίαν, τὸν ἀσκητισμὸν, τὴν ἀγιολογίαν, τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς ἐορτάς, τὸν Μοναχισμὸν, τὰ Μοναστήρια, τοὺς Ὁσίους, τὰ Εὐαγγέλια, μὲ ἓνα λόγον, περὶ ὅλων "τὸν θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας." Καὶ τὸ εὐαρέστως ἐκπληκτικὸν, ὅτι ἡ ἐνότης διεσώθη & μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἀπὸ τὴν Ἑσπερίαν. Διότι ἀπὸ ἐκεῖ ἀρχίζει,

ἐκεῖ ἐνεργεῖται καὶ εἰς τὴν ἔσπεριαν, κατὰ κανόνα, συντελεῖται ἡ ἐπὶ τὸ δυτικότερον διαφοροποίησις τῶν θεολόγων μας. Τοῦτο μὲν, ἀπὸ τὰς ἀφευκτοῦς ἐπιδράσεις τῶν "ἀλλοτριονόων", -ὅπως τοὺς χαρακτηρίζει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος- ἐπάνω εἰς τὰς ἀστηρίκτους Ὀρθοδόξως ψυχὰς των, τοῦτο δέ, ἀπὸ μίαν ματαίαν ἐγκαύχησιν, ἀπὸ οἴησιν, ἀπὸ μίαν δυσμικὴν φυσίωσιν ἐπί ταῖς σπουδαῖς, ἐπὶ ταῖς ὑψηλαῖς θεωρίαις τῶν ἀστειρευτῶν εἰς τὰ τοιαῦτα προτεσταντῶν, ἐπὶ ταῖς γλωσσολαλιαῖς, τέλος δέ, ἐπὶ πᾶσαν τὴν οὐχὶ ἄνωθεν κατερχομένην σοφίαν, ἀλλὰ τὴν ἐπίγειον, τὴν ψυχικὴν, τὴν δαιμονιώδη" ('Ἰάκ. γ', 15).

Καὶ ὁ φίλος κ. Πάσχος, παρὰ τὰς ἐκεῖθεν σπουδὰς του, καὶ τὰ "δοκτορά" του καὶ τὰς γλώσσας, πού ἐκόμισε δυσμῶθεν, - ἄτινα ἠγήσατο σκύβαλα - ὅπως εἶναι ἕν τι μετρη-ῖνα Χριστὸν κερδήσῃ", ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἡγιασμένα χῶματα τῆς Ὀρθοδοξίας ἄτυπος, φάλλον τὸν Χριστὸν (του) - κατὰ Παπαδιαμάντην - καὶ ἀναψύχων τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν "Ἀρδύσον τοῦ Πνεύματος", διὰ τοῦ πνεύματος του. Καὶ ὅτι οἱ χριστιανοὶ μας ἄδρυσίζονται ἀπὸ τὸ καῦμα καὶ τὴν ἀυχηρότητα τῆς ἐποχῆς καὶ τρέχουν ὡς ἔλαφοι ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων", μαρτυρεῖται ἐκ μιᾶς ὑπόση μειώσεως: "Ὅταν μεταδίδονταν ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο, πολλοὶ ἀκροαταὶ καὶ ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς Ἑλλάδος μοῦ ζητοῦσαν ἀντίγραφα τῶν κειμένων ἢ μὲ παρακινουῦσαν πιεστικὰ νὰ τὰ ἐκδώσω.."

Χαίρομεν καὶ συγχαίρομεν καί, "μνημονευτέον τοῦ λόγου ἢ ἀναπνευστέον", ὅτι, "καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἡμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον".
μ. θ.

" Αἰ περὶ ἰδιοκτησίας ἀπόψεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας".

" Ἄν καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία δέν ἔπαυσε ποτέ νὰ ἔχη πρῶτιστον σκοπὸν τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ πνευματικοῦ οὐρανοῦ ἐντὸς τῶν ἐπιγείων ὑδάτων, ἐν τούτοις αἰσθάνεται σήμερον μεγαλυτέραν τὴν ἀνάγκην θεωρήσεως τῶν ὑλικῶν πραγματικότητων".

Ὁ σεμνὸς Ἀρχιμ. π. Νεκτάριος Χατζημιχάλης, ἀνέλαβε τὴν προσπάθειαν, ὅπως ἐμφανίσῃ ἀπὸ ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀπόψεως, τὸ ἀπὸ αὐτῆς τῆς συστάσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀντιλεγόμενον θέμα τῆς ἰδιοκτησίας κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν θεολογικὴν ἀξιολογικὴν θέσιν τῆς ἰδιοκτησίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς διδασκαλίαι τῶν Πατέρων καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τῶν τριῶν πρῶ

22 των αιώνων και της εν τη Ὁρθοδόξῳ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπαρχούσης ζωσης παραδόσεως και ἀληθείας".

Ὁ σ. εἰς τὸ πρῶτον κεφ. ἐπιχειρεῖ γενικὴν ἐπισκόπησιν ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς και πολιτικῆς καταστάσεως τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν περιόδου μετὰ τῶν συναφῶν προβλημάτων.

Εἰς τὸ β' κεφ. ἐξετάζεται ἡ προέλευσις τῆς ἰδιοκτησίας, οἱ τρόποι ἀποκτήσεως της και ζητεῖται ἡ ἀπάντησις ἐάν αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ ἢ ἀποτελεῖ συνέπειαν τῆς ἀμαρτίας.

Εἰς τὸ γ' κεφ. περιλαμβάνονται διάφοροι τρόποι χρήσεως, τόσον τῆς ἀτομικῆς ὅσον και τῆς κοινωνικῆς ἰδιοκτησίας. Ὡσαύτως ἐπισημαίνονται ποικίλαι ἀπόψεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, σχετιζόμεναι πρὸς τὸν τρόπον θεωρήσεως τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν.

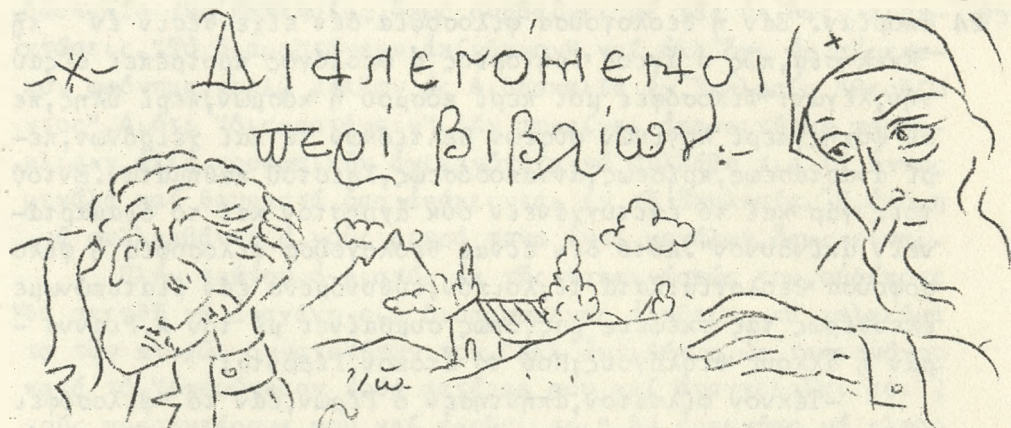
Εἰς τὸ δ' κεφ. ἐρευνῶνται οἱ σκοποὶ τῆς ἰδιοκτησίας, ἡ συμβολὴ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν εἰς τὴν ἀτομικὴν και κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου και τὴν πνευματικὴν του καλλιέργειαν. Περαιτέρω δὲ ἐπισημαίνονται οἱ κίνδυνοι ἀπροσωποποιίσεως τοῦ ἀνθρώπου και αἱ δυσαρμονίαι εἰς τὰς κοινωνίας, ἐξ αἰτίας και χρήσεως τοῦ πλοῦτου.

Εἰς τὸ Ἐπίμετρον ὁ σ. ἀναπτύσσει τὸ ὅλον θέμα ἀπὸ θεολογικῆς και πνευματικῆς σκοπιᾶς και τοποθετεῖ τὸ πρόβλημα ἐπὶ τῶν προοπτικῶν τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως, ἀμφεῦγων τὸν μονομερῆ τονισμόν τόσον τῆς ἰδιοκτησίας ὅσον και τῆς ἀκτησίας, δεδομένης τῆς ἀναγωγῆς των ἐπὶ τῶν διαθέσεων τῆς ψυχῆς.

"Ἄλλο κτῆσις ἢ ἄλλο φιλοκτημοσύνη. Τὸ πρῶτον, δύναται νὰ ἐνεργῆται ἀπαθῶς, ἐν συναφείᾳ πρὸς τὴν πίστιν ἐπὶ τὴν πρὸ νοίαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ δεῦτερον, ἀποτελεῖ πονηρὸν καρπὸν τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, εἶναι ἀπιστία και δουλεία τῆς ψυχῆς. Καὶ αὐτὸ κατηγορεῖ ἡ Ἐκκλησία. Εἰς δὲ τὴν κτῆσιν μέτρον ἐξωτερικὸν δέν ὑπάρχει. Διότι δύναται τις νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἐνῶ ἔχει ὄχι κατ' ἐξέλιξιν πλοῦτον, ὅποτε εἶναι ὡς ἀκτῆμων, ὅπως ἀντιθέτως, δουλοῦται κανεὶς εἰς μίαν βελδὸν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐρίζει πολλὰκις, ὅποτε εἶναι φιλοκτῆμων. Ἀκριβῶς διὰ τοῦς λόγους αὐτοῦς δέν ὑπάρχουν ἐξωτερικὰ τεκμήρια σταθερὰ τῆς φιλοκτημοσύνης ἢ τῆς ἀκτημοσύνης. Καὶ ἡ ἰδιοκτησία κρίνεται ὄχι καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἰδιοκτῆτην. Ἀκριβῶς ἀτὸν λόγον αὐτὸν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μία, κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον, ἀντινομία ἐκ τῆς ἐξάρσεως τῆς πτωχείας και τῆς ἀδιαβλήτου ἰδιοκτησίας. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ θέματος θὰ ἐπανέλθωμεν. Ἄξιός ἐστις ὁ ἐργάτης, π. Νεκτάριος, τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ".

μ.ξ.

- Ὡς προβληματίζουν, λοιπόν, αὐτά, εἶπεν ὁ Γέρων καὶ ἐπικολούθησε σιωπῇ. Ὁ νέος ἐφαίνετο ἀποροφημένος εἰς τὰς σκέψεις του καὶ ὁ ὄσιος Ἐρημίτης ὡσάν νά προσήχετο νοερώς, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Μοναχῶν.

- Ἀλλὰ τί σημαίνει προβληματισμός, εἶπεν ὁ Γέρων μετὰ πάροδον ἀρκετῆς ὥρας, ὡς ἐάν ἐμονολογεί, τί σημαίνει προβληματισμός ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου μόνον ἀπόλυτος βεβαιότης ὑπάρχει καὶ εἰρήνη, ὡς ἄνθη τῆς πίστεως; Πῶς δύναται νά συμβιβασθῇ ἡ εἰρήνη, ἐντὸς τῆς αὐτῆς ψυχῆς, μετὰ τῆς ἀμφιβολίας; Ἄλλ' ἴσως ἀντεῖπητε, ὅτι εἰς ὅ, τι μὲν ἀφορᾷ τὴν πίστιν ἔχετε βεβαιότητα, ἐπὶ δέ θεμάτων θεολογικῶν εὐρίσκεσθε, ὡς νέος καὶ μαθητῆς τῆς θεολογίας, ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐρεῦνης.

Κατ' ἀρχὴν, συνέχισεν ὁ Γέρων, δέν εἶναι δυνατὴ ἡ διακρίσις τῆς πίστεως ἀπὸ τὴν θεολογίαν, διότι πίστις καὶ θεολογία ταυτίζονται, ἐκτὸς καὶ ἐάν θεολογίαν ἐννοεῖτε ὄχι τὰς ἐκ τῆς μυστικῆς σχέσεως τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐμπειρίας, ἀλλὰ τὰς νοητικὰς καὶ διανοητικὰς περὶ τὰ θεῖα πτήσεις. Καὶ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν πρώτην ἐκδοχὴν, τὴν θεολογίαν οἰκείουμεθα ὄχι διανοητικῶς ἢ νοητικῶς, ἀλλὰ κατ' ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἐμπειρίαν, κατ' αἴσθησιν ψυχῆς. Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν πάλιν, δηλαδὴ τὰ νοητικὰ πτήσεις, ὅταν εἶναι ἀμέτοχοι πνευματικῶν ἐμπειριῶν, τότε δέν ἔχομεν πλέον θεολογίαν, ἀλλὰ φιλοσοφίαν θεολογοῦσαν, ἢ ὁποῖα ἐπομενον εἶναι νά μὴ ὁδηγῇ εἰς τὸν Θεόν, ἀλλ' εἰς ἕν εἶδωλον τοῦ Θεοῦ, μορφοῦμενον ὡς ἀπὸ ἐκμαγεῖον, ἐκ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ φιλοσοφοῦντος.

- Δίδω πολλὴν προσοχὴν, σεβαστέ Γέροντα, εἰς αὐτά πού ἀπεδέστατα εἶπατε, ἀπεκρίθη ὁ νέος φοιτητῆς. Ἄλλ' ἔχω τὴν ἐξῆς

24 άπορίαν. Ἐάν ἡ θεολογοῦσα φιλοσοφία δέν εἶχε θέσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πῶς ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος προτρέπει εἰς αὐτήν, λέγων: "Φιλοσόφει μοι περί κόσμου ἢ κόσμων, περί ὕλης, περί ψυχῆς, περί λογικῶν φύσεων βελτιόνων τε καί χειρόνων, περί ἀναστάσεως, κρίσεως, ἀνταποδόσεως, Χριστοῦ παθημάτων. Ἐντοῦτοις γάρ καί τό ἐπιτυχάνειν οὐκ ἄχρηστον καί τό διαμαρτάνειν ἀκίνδυνον". Αὐτό δέν εἶναι θεολογοῦσα φιλοσοφία ἢ φιλοσοφοῦσα θεολογία; Κατά τί, λοιπόν, εὐθυνομέθα ἔάν διατυπώσωμε ἔλευθέρως τάς σκέψεις μας, ὅπως συμβαίνει μέ τόν κ. Γιανναράν ἢ ἄλλους θεολόγους; Ποῦ τό ἄτοπον, Γέροντα;

-Τέκνον φίλτατον, ἀπήντησεν ὁ Γέρων, ἔάν τό "φιλοσόφει μοι..." τοῦ ἀγίου Γρηγορίου ἐσήμαινεν αὐτό πού νομίζετε, τότε ἔχομεν τάς ἀσφαλεστέρας προϋποθέσεις διά τήν σύν τῷ χρόνῳ διαφθοράν ὄλων τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκκλησία φιλοσοφοῦσα εἶναι ὅ, τι ἄλλο πλὴν Ἐκκλησίας. Δύνασθε νά συλλάβητε τάς συνεπείας ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου αὐτῆς; Σᾶς ἀφήνω νά φαντασθῆτε, τί θά συνέβαινεν ἔάν οἱ χριστιανοί ἤκολούθουν κατά γράμμα αὐτήν τήν προτροπήν. Δέν θά ὑπῆρχε πλέον Ἐκκλησία "τό αὐτό φρονοῦσα", ἀλλ' ἕνα πλῆθος ἕτεροκλήτων & ἀπιθάνων αἰρέσεων. Ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μέ τόν προτεσταντισμόν, ὅστις ἀνέτρεφε πᾶσαν αὐθεντίαν καί ἠκολούθησε τήν ὁδόν τῶν ἀτομικῶν καί ὑποκειμενικῶν σκέψεων.

Τό νόημα, τέκνον ἐν Κυρίῳ, τοῦ "φιλοσόφει μοι..." πρέπει νά ἀναζητηθῆ εἰς τόν "θεωρητικόν" τύπον τοῦ ἀγίου Γρηγορίου. Ὁ ἅγιος Πατήρ, καλεῖ τόν πνευματικόν καί καλλιεργημένον χριστιανόν εἰς τήν "θεωρίαν" τῶν ἐπί μέρους θεμάτων, ὅσα εὐρίσκονται εἰς τόν χῶρον τῆς πίστεως καί ὅσα εἶναι ἐκ τός ὡς θεολογούμενα. Μελέτα καί "θεῶρει", λέγει, "φιλοσόφει." -Καί ὁ ὅρος "φιλοσοφία" εἰς τόν νοῦν τῶν ἀγίων Πατέρων σημαίνει διάφορόν τι, ἀπ' ὅ, τι σημαίνει εἰς τήν συνήθη γλῶσσαν -βάσει τῶν ὄσων γνωρίζεις πιστεῶν, ἀπό τάς Γραφάς, ἀπό τήν Ἐκκλησίαν, ἀπό τήν πίστιν σου καί τάς ἐμπειρίας σου. Καί ἄν μέν ἐπιτυχάνης εἰς τάς πνευματικάς σου μελέτας, θά ἔχης ὠφέλειαν. Ἐάν πάλιν ἀστοχῆς, δέν κινδυνεύεις ὑπό τόν ὄρον, ὅτι αἱ ἀστοχίαι σου δέν ἀναφέρονται εἰμή ἐπί ἀδιαφόρων πρὸς τήν ὀρθήν πίστιν θεμάτων. Αὐτά περίπου σημαίνουν τά λόγια, ἐνός τόσου μεγάλου πατρός, τά ὅποια ἐπεκαλέσθητε.

"Ἄλλωστε, εἰς περίπτωσιν ἀστοχίας, δέν συνιστᾶ, ὅπως τὰ ἀστοχήματα προβάλλωνται δημοσίως πρὸς τόν λαόν ὡς ἀληθῆς δι

δασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως συμβαίνει μέ τάς ὑπ' ὄψιν περιπτώσεις. "Τό διαμαρτάνειν ἀκίνδυνον", ναί, ἀλλ' ὄχι ὡς αἰρετικόν φρόνημα, πολλῶ μᾶλλον ὡς διδασκαλία ἐν Ἐκκλησίᾳ "Θεοῦζῶντος". Διότι "διαμαρτάνειν", δέν σημαίνει ἀπαραιτήτως παρέκκλισιν, ἀλλά προσωπικήν ἀνικανότητα νά συλλάβῃ τις τά ὄντως μεγάλα καί θαυμαστά, ὅσα ἀπόκεινται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ, ἀκόμη, νά συλλαμβάνει ὁ νοῦς μικρά τινα ἀντί μεγάλων, ὅπως εἶναι.

Πλὴν τοῦτου, ὁ πιστός ἐκ τῆς ταπεινώσεώς του, οὐδέποτε θά σκεφθῇ νά ἀναγάγῃ εἰς διδασκομένας ἀληθείας τά χαλκεύματα τῶν πτωχῶν δυνατοτήτων του. Ἀλλ' ἀντιθέτως, ὡς ταπεινόνου κατὰ τό, "ἐπερώτησον τοὺς πατέρας σου καί ἀναγγελοῦσι σοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου καί ἐροῦσι σοι", θά ἐρευνήσῃ νά πληροφορηθῇ ἄν καλῶς ἐσκεφθῇ καί οὐδέποτε θά προέβαινεν εἰς ὀημοσίαν προβολήν τῶν σκέψεών του. Λοιπόν, ὁ Θεολόγος Πατήρ οὕτως, ὡς ἔγγιστα, σκέπτεται προτρέπων τόν πιστόν εἰς περί τήν πίστιν μελέτας καί ποτέ δέν θά ἐνίσχυε τάς οἰασθήποτε κακοδοξίας, αὐτός ποῦ ἔλεγεν, "θεωρία ἀχαλίνωτος ὡσειεν ἄν καίκα τά κρημῶν". Δέν νομίζω νά ἔχετε ἀντιρρήσεις.

-Πάτερ, ἐπιτρέφατέ μου νά ἐρωτήσω, μήπως ἡ ἐρμηνεία, ἣν δίδετε, δέν εἶναι ἐντελῶς ἀπηλλαγμένη αὐθαιρέτων συλλογισμῶν;

-Δέν θά ἦτο ἀπηλλαγμένη, τέκνον, εἴαν δέν ἐγνωρίζαμεν τήν προσπάθειαν, ποῦ καταβάλλει ὁ θεῖος Πατήρ, διά νά μῆ "ἀμαρτήσῃ" εἰς τήν Ἐκκλησίαν. Καί ἡ περί "σχοινοβασίας" θεωρία του, ἀκριβῶς ἀπό αὐτήν τήν διάθεσιν ἀναχωρεῖ. Ἄλλωστε, εἶναι τόσα καί τόσον σαφῆ τά σημεῖα, ποῦ ἀφοροῦν τήν περί "μεσότητος" διδασκαλίαν του, τήν κειμένην μεταξὺ "ὑπερβολῆς" καί "ἐλλείψεως", ὥστε νά ἀποκλείουν τήν περί ἀπεριορίστου ἐλευθερίας ἐρμηνείαν, τήν "διακινδύνευση" καί νά δικαιῶνουν ὅσα σᾶς εἶπα. Ἡ περί "μεσότητος" διδασκαλία συνέχει ὅλους τοὺς ἀγίους Πατέρας, διότι εἶναι καρπός κοινῆς πνευματικῆς πείρας. Καί χωρίς πνευματικῆν πεῖραν, ἀδύνατον νά κατανοηθῇ, ὅτι ἡ ἀλήθεια κινδυνεύει νά ἐκτραπῇ ἐξ Ἰσου, εἴτε ἐκ δεξιῶν, εἴτε ἀπό τά ἀριστερά. Ἀλλά διά νά καταφανῇ τόσον ἡ "μεσότης" ὅσον καί ὁ ἐκατέρωθεν κίνδυνος, χρειάζεται ἄνωθεν φωτισμός.

Ἐάν δέ θελήσῃτε νά ἀναλύσῃτε καί αὐτήν τήν οὐσίαν τῆς ἀρετῆς, θά διαπιστώσῃτε ὅτι κεῖται ἐν τῷ μέσῳ μιᾶς ἐνδεχομένης ὑπερβολῆς ἢ μιᾶς ἐλλείψεως. Αὐτός δέ ὁ Ἀριστοτέλης διεῖ

θε τόν κίνδυνον τῶν δύο ἄκρων, διό καί εἶπεν, ὅτι: "ἀγχιθυροὶ ταῖς ἀρεταῖς αἱ κακίαι", ὅπερ ἔχων ὑπ' ὄψει ὁ ἅγιος Γρηγόριος

26 λέγει εἰς τόν Ἐπιτάφιον τοῦ Μ.Βασιλείου: "Οὐ φαύλως τοῦτό τινες πεφιλοσοφήκασιν, ὅτι παραπεπῆγασι ταῖς ἀρεταῖς αἱ κακίαι καί εἰσὶ πως ἀγχίθυροι".

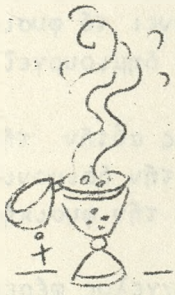
Εὐλογημένον τέκνον, συνέχισεν ὁ Ἐρημίτης, ἐν ἀντιθέσει μὲ ἡμᾶς τοὺς ἐμπαθεῖς, οἱ ὅποιοι βλέπομεν "ὑπὸ γωνίαν", ὑπὸ τὸν περιορισμὸν πού προσδιορίζουν αὐτὰ τὰ πάθη καὶ στενάζομεν μέσα εἰς τὸν ἀσφυκτικὸν χῶρον τῶν μονομερειῶν μας, τὰς ὁποίας, ἐν τῇ τυφλώσει μας, ἀπολυτοποιοῦμεν καὶ ἐξαίρομεν εἰς μοναδικότητας καὶ πᾶν ὅ, τι ἄλλο διάφορον εἶδομεν τὸ ἀπορρίπτομεν ἢ ἐλαττοῦμεν τὴν σημασίαν του, οἱ ἅγιοι Πατέρες, καθάροί ὄντες καὶ πλέοντες εἰς τὴν ἀορισίαν τοῦ θεοῦ & ἀκτίστου φωτός, ἔβλεπον τὰ πάντα εἰς τὰς λεπτομερείας των, εἰς ὅλον τὸ βάθος των, εἰς τὰς ἀρχάς των, εἰς τὰς συνεπείας των, ὁλόκληρα, ὀλόπλευρα, εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν των, χωρὶς νὰ τοὺς διφεύγει τίποτε. Καὶ προκειμένου διὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία ἀνεγνώρισεν ὡς "Θεολόγον" τῆς, πρὶν τοῦ χορηγήσει ὁ Θεὸς "τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος", ὁ ἴδιος ἐν προσευχαῖς καὶ δάκρυσι πολλοῖς, εἶχεν "ἐκζητήσει τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος". Καὶ παρ' ὅτι ἔζη ἐν τῷ φωτὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἦτο ὑποχρεωμένος διαρκῶς νὰ "σχοινοβατῆ".

- Ἐάν, Σεβαστέ Γέροντα, ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἶχεν ἀνάγκην νὰ "σχοινοβατῆ", τότε ἡμεῖς τί πρέπει νὰ κάμνωμεν, ἐφ' ὅσον μᾶλλον ἀνά πᾶν βῆμα κινδυνεύομεν νὰ ὀλισθήσωμεν, εἴτε εἰς τὴν Σκύλλαν τῶν δεξιῶν εἴτε εἰς τὴν Χάρυβδιν τῶν ἀριστερῶν;

- Αὐτό πού εἶπατε, τέκνον, σημαίνει πρόδοον, διότι ἀρχίζετε νὰ ἀντιλαμβάνεσθε τὸν κίνδυνον τοῦ θεολογεῖν Ὀρθοδόξως. Ἐάν μάλιστα, μαζῆ μὲ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κινδύνου, ἀναλογισθῆτε τὴν φοβερὰν εὐθύνην μας ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὰς ἐξ οἴησεως καὶ ἐπιπολαιότητος ἑτεροδιδασκαλίας μας, ἀσφαλῶς θὰ ἀλλάξετε ἐντελῶς γνώμην, ὡς πρὸς τὴν ἄκραν ἐλευθερίαν τοῦ θεολογεῖν καὶ διδάσκειν τὸν θεόκλητον & ἅγιον λαόν. Ὅταν ἕνας Γρηγόριος συνέχεται ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, "μέσος δύο φόβων" ἕως ὅτου εὖρη τὴν ἐν μέσῳ κειμένην ἀλήθειαν, ἡμεῖς τί νὰ εἴπωμεν; "Ἐκαμνον ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς τὸ δέον ἀνευρώμενος, καὶ μέσος δύο φόβων ἰστάμενος, τοῦ τε κατασπῶντος καὶ τοῦ ἀνάγοντος... ἐμαυτὸν ταλαντεύσας... Καὶ μέσος εἰμί τις τῶν τε ἄγαν τολμηρῶν καὶ τῶν λίαν δειλῶν". Βλέπετε τὴν "ταλάντευσιν"; Τί ἄλλο σημαίνει αὐτὸ ἢ ὅτι, "Ὀρθοδοξεῖν ἔστι τὸ ἀεὶ σχοινοβατεῖν" & μάλιστα μεταξύ "δύο φόβων";

Μοναχὸς Β.

Περὶ προσευχῆς εὐαγγελία τῆς Ποντικῆς :- τὰ ῥη' κεφάλαια :-

ο' Στάσου ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς σου ('Αββακ.β;1) καὶ φύλαττε ἰσχυρῶς τὸν νοῦν σου ἀπὸ νοήματα, κατὰ τὴν προσευχὴν σου, ἕως ὅτου ὀλοκληρώσης τὰ αἰτήματά σου καὶ σταθῆς εἰρηνικῶς. Ἔτσι δὲ θὰ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, πού συμπάσχει μὲ τοὺς ἀγνοοῦντας νὰ προσευχηθοῦν, καὶ θὰ ἐπιφοιτήσῃ εἰς σέ. Καί τότε θὰ λάβῃς ἐνδοξώτατον δῶρον προσευχῆς.

οα' Δέν θὰ δυνηθῆς νὰ προσευχηθῆς καθαρῶς, ἐφ' ὅσον ἀναμιγνύεσαι σέ ὑλικά πράγματα καὶ εἶσαι ἀνήσυχος ἀπὸ συνεχεῖς ἀσχολίας. Διδότι προσευχὴ εἶναι βασικῶς ἐγκατάλειψις νοημάτων.

οβ' Ὁ δέσμιος δέν δύναται νὰ τρέξῃ. Οὔτε νοῦς δύναται νὰ ἀπολαύσῃ πνευματικὴν προσευχὴν, ὅταν εἶναι δοῦλος πάθους. Ὁ τοιοῦτος νοῦς ἔλκεται καὶ περιφέρεται ἀπὸ τὸ ἐμπαθές νόημα καὶ οὕτω δέν δύναται νὰ σταθῇ ἀκλόνητος εἰς τὴν προσευχὴν.

ογ' Ὅταν ὁ νοῦς προσευχῆται καθαρῶς καὶ ἀπαθῶς, τότε οἱ δαίμονες δέν προσβάλλουν πλέον ἐκ τῶν ἀριστερῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν δεξιῶν. Τοῦ ὑποβάλλουν, λοιπόν, τὴν ιδέαν ὅτι ἔχει φθάσει τὸ ἀκρότατον μέτρον τῆς προσευχῆς καὶ δι' αὐτὸ τοῦ ἀποκαλύπτουν, συγγενῆ πρὸς τὰς αἰσθήσεις, φῶτα καὶ σχήματα, ὡς τὰχα θεῖα. Αὐτό, εἶπε τις πνευματικὸς ἄνθρωπος, γίνεται ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς κενοδοξίας καὶ ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ὅστις ἐφάπτεται εἰς τὸ κατὰλληλον σημεῖον τοῦ ἐγκεφάλου.

οδ' Νομίζω, ὅτι ὁ δαίμων αὐτοῦ, ἐφαπτόμενος τοῦ ἐγκεφάλου, μεταβάλλει ὅπως θέλει τὸ φῶς τοῦ νοῦ. Καί οὕτω κινούμενον τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας ὑπὸ τοῦ δαίμονος, μὲ λογισμοὺς ὑπερηφανείας, μορφοῦται εἰς τὸν νοῦν φῶς πλάνης, διὰ νὰ ὑποθέσῃ, ἀπὸ κουφοῦτητα φρενῶν, ὅτι ἔλαβε θεῖαν καὶ οὐσιώδη γνῶσιν. Πλανώμενος δέ, ὅτι δέν ἐνοχλεῖται ἀπὸ σαρκικά καὶ ἀκάθαρτα πάθη, ἀλλ' ἀντιθέτως ὅτι παρίσταται εἰς τὴν προσευχὴν μὲ καθαρότητα, νομίζει ὅτι καμμία πλέον δαιμονικὴ ἐνέργεια δέν τὸν προσβάλλει.

28 λει. Ὡς ἐκ τούτου, ἐκλαμβάνει τὴν δαιμονικὴν ἀπάτην ὡς θεῖαν παρουσίαν. Ὁ δαίμων μὲ πολλὴν πανουργίαν ἀλλοιώνει τὸ φυσικὸν φῶς τοῦ νοῦ, δι' ἐπαφῆς εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ δημιουργεῖ, ὡς προείπομεν, φαντασίας.

οε' "Ὅταν ὁ Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ ἀφανῶς, εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν, μόνον μὲ τὸν λόγον του· διαλύει ὅλην τὴν δαιμονικὴν ἐνέργειαν καὶ ἀποκαθιστᾷ τὸ φῶς τοῦ νοῦ εἰς τὴν φυσικὴν του ἀπλανῆ κατάστασιν.

οστ' Τὸ γραφόμενον εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, ὅτι Ἄγγελος φέρει θυμίαμα διὰ τὴν δόση εἰς τὰς προσευχὰς τῶν Ἁγίων (Ἀποκ. ε', 8) νομίζω ὅτι εἶναι ἡ χάρις, τὴν ὁποίαν ἐνεργεῖ Ἄγγελος. Δι' αὐτῆς μεταδίδεται γινῶσις τῆς ἀληθοῦς προσευχῆς, ὥστε ὁ νοῦς νὰ ἴσταται πλέον ἄνευ ἀσταθείας, ἀκηδίας καὶ ραθυμίας.

οζ' Αἱ φιάλαι τῶν θυμιμάτων εἶναι αἱ προσευχαὶ τῶν Ἁγίων, τὰς ὁποίας ἐβάσταζον οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι. Φιάλην, δέον νὰ θεωρῶμεν τὴν φιλίαν πρὸς τὸν Θεόν, δηλαδή τὴν τελείαν καὶ πνευματικὴν ἀγάπην, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ προσευχὴ ἐνεργεῖται "ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ".

οη' "Ὅταν νομίσης, ὅτι δὲν ἔχεις ἀνάγκην δακρύων διὰ τὰς ἁμαρτίας σου, κατὰ τὴν προσευχὴν σου, ἀναλογίσου πόσον ἐμακρύνθης ἀπὸ τὸν Θεόν, ἐν τῷ ὁποίῳ ὤφειλες νὰ ζῆς ἀδιαλείπτως, ὁπότε θὰ κλαύσης θερμότερα.

οθ' Ἐάν φθάσης εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀσθενείας σου, θὰ πενθήσης μὲ εὐχαρίστησιν, ἐλεεινολογῶν τὸν ἑαυτὸν σου, ὅπως ὁ Ἡσαΐας: πῶς, ἀκάθαρτος ὑπάρχων, ἐν μέσῳ τοιοῦτου ἀκαθάρτου λαοῦ, τολμᾷς νὰ παρασταθῆς ἐνώπιον Κυρίου Σαβαώθ. (Ἡσ. στ', 5)

π' Ἐάν προσεύχεσαι ἀληθῶς, θὰ αἰσθανθῆς πολλὴν "πληροφορίαν" καὶ Ἄγγελοι θὰ συναθροισθοῦν γύρω σου, ὅπως καὶ εἰς τὸν προφήτην Δανιὴλ καὶ θὰ σοῦ ἀποκαλύψουν τὰ μέλλοντα. (Δ. β', 19)

πα' Πρέπει νὰ γνωρίζης, ὅτι οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι μᾶς προτρέπουν νὰ προσευχόμεθα, μᾶς βοηθοῦν χαίροντες ὁ προσεύχονται ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐάν, λοιπόν, ἀμελήσωμεν ὁ δεχθῶμεν πονηροὺς λογισμοὺς, τότε τοὺς παροξύνομεν πολὺ. (συνεχίζεται) Ἄπ. Ἰουσ. Μον.

" Α Θ Ω Ν Ι Κ Ο Ι Δ Ι Α Δ Ο Γ Ο Ι "

Ὁρθόδοξον Περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἁγιορ. Μοναχῶν

Ἐπεύθυνος: Θεοδόκητος Μοναχὸς Διονυσιατῆς

Διανέμεται δωρεάν ὁ συντηρεῖται δι' εἰσφορῶν προαιρετικῶν.

Ἐπιστολαί: Μοναχὸν Θεοδόκητον Διονυσιατῆν, Καρυάς-Ἁγιον Ὄρος

///

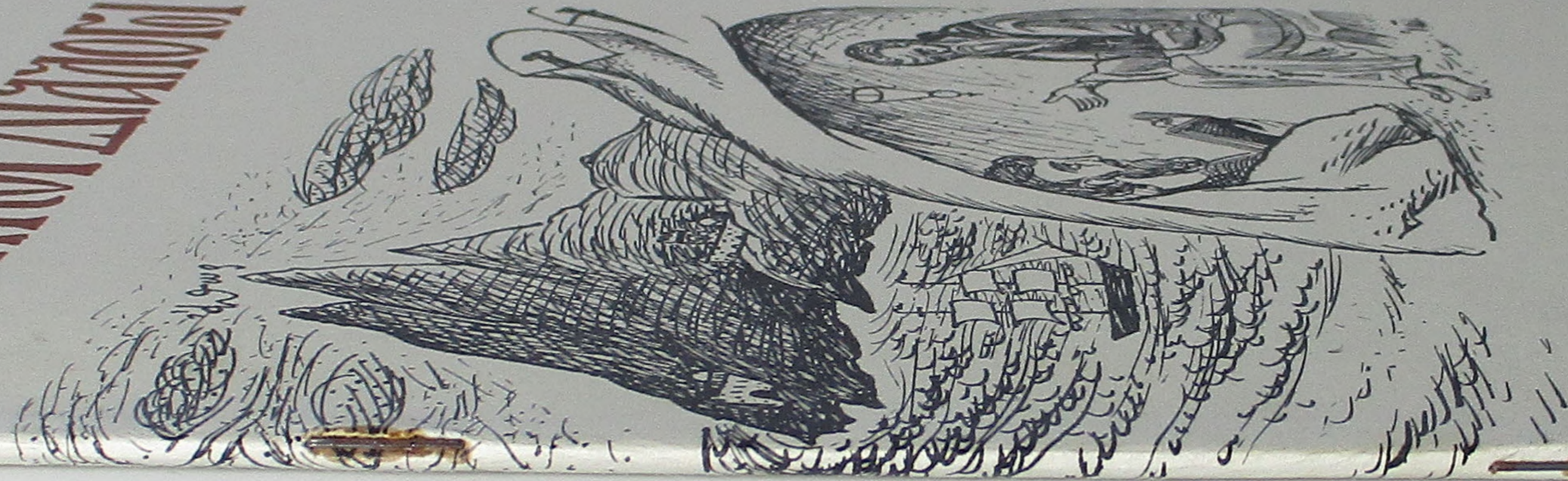

ΑΘΩΜΗΤΟΝ ΑΓΙΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΡΠΟΛΙΚΟΝ

Самородки

Самородки

ΠΑΡΟΝΤΙΚΟΙ ΖΗΤΗΜΑΤΟΙ

ΠΑΡΟΝΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ 8-9